

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Pouredništvo in podružnica uprave Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 39-08. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Oglasi trgovski po 1 liro; osmrtnice, poroke, poslana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

ŠTEV. 43.

V GORICI, ČETRTEK 23. OKTOBRA 1930.

LETO II.

Tedenski koledarček.

24. oktobra, petek: Rafael, arhangel; Kristina. — 25., sobota: Krizant in Marija; Krispin. — 26., nedelja: 20. pobink. Kristus Kralj. Evarist, papež, mučenec. — 27., ponedeljek: Frumenacij, škof; Antonija, devica; 28., torek: Simon in Juda, apostola. — 29., sreda: Narcis, škof; Ida, devica. — 30., četrtek: Alfonz Rodriguez; Angelus.

V torek dne 28. je prvi krajec; spremenljivo.

Novice.

Ministrski svet.

Zadnje dneve so se ministri zbrali na posvet. Poleg že znanih sklepov, so določili okoli 136 milijonov lir za nova javna dela. Največji del te svote se bo porabil za hidravlična dela (električne centrale, vodovodi itd.). Drugo pojde za ceste, železnice, javne zgradbe, pristaniščne naprave in podobno.

Nova javna dela.

Ob 9. obletnici pohoda na Rim, ki se bo slovesno obhajala 28. oktobra, se bodo v goriški pokrajini otvorile razne nove javne naprave. Vseh teh novih del je 28 in so izvršena v 19 raznih občinah. Stroški znašajo 7.145.251 lir. Zaposlenih pa je bilo pri delu 759 delavcev. Večino stroškov nosi država, in sicer 5.723.313 lir, 1.362.880 lir pa bodo priložile občine.

Tržaški promet.

V septembru je znašal promet skozi tržaško pristanišče 3.205.702 stotov (lansko leto (4.973.428)). V prvih devetih mesecih tega leta je šlo skozi Trst 31 milijonov 820 tisoč stotov v blagu, lansko leto v istem času pa 41 milijonov 210 tisoč.

Prefektov govor.

Preteklo soboto je goriški prefekt Dompieri zaprisegel novo imenovane deželne odbornike in imel pri tem značilen govor. Nikjer ni tako potrebno kakor na Goriškem, — je rekel med drugim — da se dežela upravlja po enotnih vidikih. Manjšinsko vprašanje pri nas ne obstoji. Žalostni obmejni dogodki ne morejo zbegati velike države, kakor je Italija. V inozemstvu so nas obrekovali, da so Slovani pri nas tlačeni in izločeni iz vseh javnih služb. To je neresnično: slovanski tisk uživa v Gorici toliko svobode, da se je mogel izogniti celo predpisom zakona. Javne službe so odprte vsem poštenjakom, ki ljubijo domovino. Med vami, gospodje deželni odborniki, sedi sposoben slovenski sadjerejec, ki ni vpisan v fašistovsko stranko. V vodstvu odvetniške zbornice sedi Slovenec, ki tudi ni vpisan. Omenil sem ti dve ime-

novanji, izvršeni za časa mojega kratkega vladanja, ker sem hotel poudariti, da bi tem sledila lahko še nadaljna imenovanja, ako bi se vrnila v deželo mir in razum. Vi, deželni upravitelji, morate deliti dobrote in brežmena pravično, zakaj med državljani slovenskega in italijanskega rodu ni nobene razlike. V naročju domovine imajo vsi enake pravice in enake dolžnosti. Vsi ljudje dobre volje naj imajo zaupanje. Boje naj se le plačanci, ki v noči zahrbtno more, in njihovi poveljniki, na katere pada kri žrtev in pa odgovornost, da se položaj slabša.

Za prefektom je govoril deželni predsednik Gino Morassi, ki se je zahvalil za imenovanje in orisal dosežanje delo deželnega odbora.

Dva nova župnika.

Prošli teden sta v Gorici napravila župnijski izpit gg. Stanko Stanič iz Podgore in Anton Češornja iz Loga pod Mangartom. Naše čestitke.

Poplave.

Poplave prejšnjega tedna, ki so v naši pokrajini, zlasti v Gorah, napravile precej škode, so bile v sosedni Jugoslaviji prava nesreča. Celje, Ljubljana in Zagreb so radi naraslih vod bili deloma pod vodo. Škoda je občutna.

Roparski napad.

V Ljubljani so v petek doživeli prav po amerikansko izvršen roparski napad. V blagajniške prostore glavne carinarnice blizu postaje so udrli ob poldnemih zvečer trije zakrinkani roparji in zahtevali od blagajnika Svobodna Panteliča denar. Ker se je blagajnik obotavljal, so ga roparji kratkomalo ustrelili s tremi strelji iz samokresov. Ko so prihiteli ljudje, so morilci že zbežali. S seboj so odnesli le neznatno svoto denarja.

Žitna bitka.

List »Italia e fede« je s pomočjo poljedelskega ministrstva razpisal 50.000 lir nagrad za posebne žitne tekme. Tekme se morejo udeležiti le župniki in duhovniki po deželi, ki imajo zemljišče, posejano z žitom.

Pred izrednim sodiščem.

Izredno sodišče za obrambo države v Rimu v oktobru ne bo imelo razprav. Šele v novembru se otvori nova vrsta obravnave. Kot prvi pridejo pred sodnike obtoženci iz Julijske Krajine, ki smo jih svoječasno skupno z tržaškimi obsojenci navedli imenoma v »Novem listu.« Vseh obtožencev je 57. Od teh jih je 27 onkraj meje, ostalih trideset bo pa sojenih. Obtoženi so, da so po medsebojnem dogovoru hoteli izvršiti taka dejanja, da pride del Italije (Jul. Krajina) pod oblast tuje države.

Nova delovna pogodba v Trstu.

Tržaški obrtniki in predstavniki delavskih sindikatov so sklenili novo delovno pogodbo, ki določa plače delavcem v kovinski obrti in velja za tržaško pokrajino. V Trstu so plače nekaj višje kot na deželi, n. pr. v Tržiču, in sicer bodo prejemali v Trstu in v ladjedelnici pri Sv. Roku v Miljah specializirani delavci L 3.25 na uro (na deželi 3.20), navadni delavci 2.45 (na deželi 2.40), specializirani pomočniki 2.20 (2.15), navadni pomočniki 2.10 (2.00), učenci do 16. leta 0.60 (0.60), učenci od 16. do 18. leta 1.20 (1.20), učenci od 18. do 20. leta 1.60 (1.60); ročne delavke do 16. leta 0.80, (na deželi 0.80), pri strojih 0.65 (0.60), ročne delavke nad 16 let stare 1.25 (1.20), pri strojih 1.00 (1.00). To so najnižje plače, ki jih sme dati gospodar delavcu. Pogodba stopi v veljavo 28. oktobra, ako jo višja oblastva potrdijo.

Ruska ladja.

V tržiških ladjedelnihcah so spustili ta teden v morje prvo ladjo zgrajeno za vlado ruske sovjetske republike. Ladja nosi ime »Vladivostok.« Rusko vlado je zastopal sovjetski konzul iz Trsta.

Potni listi.

Po zadnjih podatkih so kvesture v vsem kraljestvu izstavile v letošnjem polletju 148.914 potnih listov. Od teh jih je prošlo za iskanje dela v inozemstvu 72.858. Lani je bilo v istem času izdanih 24.000 potnih listov manj.

Nova revolucija.

V Ameriki se zdi, da so prišle revolucije kar na dnevni red. Zdaj poročajo listi že o peti revoluciji, ki je izbruhnila v zadnjih dveh mesecih v ameriških republikah. Najnovejša revolucija je buknila te dni v Chiapas, v najbolj južni državi Meksike.

V nedeljo

26. oktobra na praznik Kristusa Kralja se bo v goriški stolni cerkvi pela pred kratkim izdana latinska maša v čast sv. Terezike, ki jo je zložil naš Vodopivec. Priznanje našemu mojstru!

Kmetijska šola v Tolminu.

Vlada je sklenila, da se gimnazija v Tolminu ukine in otvori mesto nje kmetijska in gozdarska šola, ki se sklada bolj z gospodarskimi potrebami prebivalstva. Za vzdrževanje šole bodo skrbeli država, dežela, tolminska občina in deželni gospodarski svet v Gorici. Gojenci bodo lahko stanovali v posebnem zavodu, pouk bo vseskozi praktičen.

Brisan iz seznama odvetnikov.

Kr. komisija odvetniške zbornice v Trstu je črtala drja Mirka Vratovića iz seznama odvetnikov, ker je bil 11. julija t. l. obsojen od posebnega sodišča v Rimu na 10 let ječe.

Nov lovski zakon.

Pri nas se vrši lov še vedno po predpisih bivše monarhije. Sedaj je vlada določila, da se vpelje tudi v naše pokrajine enoten, za vso državo veljaven lovski zakon. Pri tej priliki so vpoštevali želje lovcev in predelali ter izpopolnili stari italijanski lovski zakon.

Prebrisani minister.

Romunski finančni minister je izdal odlok, da ne sme v bodoče dobiti noben dijak šolskega spričevala, če ne pokaže prej učitelju očetove davčne knjižice, v kateri je potrjeno, da je oče plačal za 6 mesecev nazaj vse predpisane davke. Da bi stvar še bolj držala, mora učitelj zapisati v spričevalo številko davčne knjižice. Na ta način misli minister izterjati zaostale davke, ki jih je v Romuniji precej.

Strupene gobe.

V neki vasi blizu Vidma je šla kmetica Cilka Tassan nabirat gobe in jih je pripravila za večerjo. Kmalu po jedi se je začela pa vsa družina počutiti slabo. Poklicali so zdravnika, ki je ugotovil zastrupljenje z gobami. Cilko in dva njena svaka so v bolnišnici rešili, 62-letna mati pa je umrla.

Za resno gospodarstvo.

Že zadnjič smo omenili, kako je vladni načelnik ostro nastopil proti raznim špekulantom. Sedaj je še ministrski svet sklenil, naj se kaznujejo z visokimi globami in z zaporom do 10 let vsi, ki oškodujejo z brezvestnim in lahkomišelnim gospodarjenjem katere denarne zavode, podjetja ali narodno-gospodarstvo sploh. Kaznujejo se tudi vsi lahkomišelnih predsedniki in odborniki trgovskih ali združnih podjetij ter njih nadzorniki, ki nadzorovanja vestno ne vrše.

Novo izkopine.

V starodavnem rimskem mestu Ogleju so začeli izkopavati znamenite starine. Tako so prišla na dan pristanišča in skladišča starih Rimljanov. Oglej ali »drugi Rim«, ki so ga Rimljani ustanovili l. 182. pred Kr., je bil tedaj važno obmorsko mesto. Propad rimskega cesarstva in slave patriarhov je iz mogočnega mesta naredil kraj, kjer nam le izkopine pričajo, kako je ves posvetni blek minljiv.

Mrtvec ubija.

V nekem praškem hotelu se je ustrelil trgovski potnik Kokoš. Ko je prišla komisija, so našli samomorilca na tleh z avtomatično pištolo v roki. Policijski nadzornik je hotel truplo privzdigniti, pri tem pa se je orožje sprožilo in je policista smrtno zadelo.

Zračni promet.

Za zimske mesece so ukini sledeče zračne zveze: Dunaj - Gradec - Zagreb - Beograd, Dunaj - Gradec - Celovec in ekspresno črto Dunaj - Benetke. S 17. oktobrom je pa bila obnovljena zveza Dunaj-Gradec-Celovec-Benetke.

Velika špijonaža.

V Romuniji so prišli na sled na šestero razpredeni mreži vojaških ovađuhov. Doslej so zaprli že 142 oseb. Poglavar vohunov je neki Litvanec Matthal po imenu, ki je imel v Bukareštu veliko trgovino radijev. Vohuni so se vtihotapili celo v najvišje držav-

ne službe. — V Kruppovih tovarnah za topove in tanke na Nemškem so tudi našli tri inženirje, ki so prodajali Rusom tajne načrte za moderne topove.

Velikanske vaje.

Prihodnje leto sredi februarja bo ameriška vojna mornarica imela velike vaje pri panamskem prekopu. Vaj se bo udeleževalo 184 ladij in 265 letal. Takih velikih pomorskih vaj še ni bilo do sedaj. Te vaje kažejo, da se tudi Amerika bolj pripravlja na vojno kot pa na mir.

Čuden slučaj.

Berlinski stavbenik Auerbach pogrša že par dni svojo 13-letno hčerko. Te dni je nesrečni oče prejel dopisnico, kjer hčerka piše: »Bila sem v kraju Lietzensee. Tam me je neki gospod tako smešno čudno pogledal, da od tega hipa ne vem več, kaj se z mano godi. Pošljite mi denar, ker me zebe in sem lačna.« Oče je brž obvestil policijo, ki pa otroka še ni našla.

Slepar na debelo.

V Njujorku je oni dan sedel v letalo neki znan bankir in odplul proti Chicagu. Gospoda dolgo ni bilo od nikoder. Zato se je začelo zanj zanimati državno pravdnništvo. Prišlo je na dan, da je ubegli bankir povzročil za kakih 92 milijonov šterlingov zgube. Najbolj so oškodovani vlagatelji majhnih svot.

Štedljivi Angleži.

O Angležih gre glas, da so splošno bogati ljudje. Kako bi ne bili, ko so pa tudi dosti bolj varčni kot mi. V hranilnicah imajo srednji sloji naloženih okoli 175 milijard lir prihrankov. To se pravi, da ima vsak Anglež »ob strani« okoli 4185 lir.

Cirkus.

Že dober teden se mudi v Trstu pri Sv. Andreju Fischerjev cirkus, ki ima mnogo zveri. Lepa je skupina levov in belih medvedov. Občinstvo posebno občuduje slona, ki zna tudi nekaj računati in je nenavadno brihten. Vstopnina je nekoliko visoka, vendar je cirkus dobro obiskan; če si greš dopoldne samo ogledat zverinjak, plačaš manj. Po mestu se je raznesla zelo zapeljiva vest, da plača podjetnik za vsako mačko 4 lire. Mačke žrejo levi kar žive.

Živi mrtvec.

V vasi Erka pri Velikem Bečkereku je umrl vaški gostilničar Ivanica. Mrliča so deli na oder in sosedje so se po stari navadi zbrali, da čujejo pri mrliču. Sredi molitev in čebljanja vavolcev se pa mrlič v krsti nenadoma dvigne. Ženske so se s krikom razbežale, par pogumnih mož pa je pristopilo k od mrtvih vstalemu ter ga dvignilo iz krste. Gostilničar je bil le navidezno mrtev. Naslednji dan je že točil vino svojim pogrebcom.

Skrivna žganjekuha.

V Grapah pod Vrabčami na Vipavskem so precej časa kuhali na skrivnem žgano pijačo. Seveda so delo vršili po noči. Pa so jih kljub temu zasledili financarji, ravno ko so bili žganjarji pri delu. Ker se niso brž vdali, je prišlo celo do prerivanja. Končno so zvezali Jakoba Žebena in

Jožeta Škapina. Tretji je pa v temi ušel.

Zanimivo imenovanje.

Dosedanji češkoslovaški generalni konzul v Carigradu dr. Robert Feitscher je imenovan za češkoslovaškega poslanika na Kitajskem. To je prvi Nmec, ki zastopa češko državo v tako odlični službi v inozemstvu.

Beneška znamenitost.

Znane stotine ljubkih in krotkih golobov na Markovem trgu bodo izginile. Vsak tujec, ki se ustavi v Benetkah, je že krmil Markove golobe. Zdaj so se pa menda oblastva odločila, da bodo golobe pregnala, ker delajo na doževi palači in Markovi cerkvi velikansko škodo; vse tako ponesnažijo, da porabijo par stotisoč lir letno za čiščenje in popravo poškodovanih umetnin.

»Vsak dan krompir...«

Svoje dni smo se smejali, da nemški vojaki tolčejo na boben tisto: »Vsak dan krompir, vsak dan krompir...« Pa ravno ta krompir Nemce rešuje. Letos so ga pridelali kot že dolgo let nazaj ne. Gospodarji so tega veseli, čeprav jim bo kdo oponašal, da Nmec le krompir je in pivo pije.

Primerna kazen.

V francoskem mestu Reimsu so te dni prav primerno obsodili šoferja, ki je med blazno naglico povozil nekega moža. Obsodili so ga na 4 mesece ječe in pa na visoke denarne kazni, ki jih mora izplačati vdovi in otrokom povozenega.

Ljubezniv mož.

V Modeni so obsodili na 20 let težke ječe nekega Jožeta Greggio. Mož je bil poročen z dobro ženo, a jo je vedno pretepal, dokler se revica ni dala od divjaka ločiti. Nekaj dni po tem je pa Greggio s silo udril v stanovanje in je zahteval od ločene žene, naj mu da prenočišče. Namesto da bi ji bil za streho hvaležen, je možak začel v postelji ženo suvati in jo je na zadnje zadavil.

Stanovanjska »kasarna«.

Blizu Dunaja je mestna občina zgradila velikansko stanovanjsko hišo. Po početniku komunističnih načel se kliče »dvor Karla Marxa. Pročelje hiše je več kot 1 kilometer dolgo. V hiši bo prostora za 5000 ljudi. »Marksov dvor« je največja stanovanjska hiša na svetu.

Pomoč brezposelnim.

Brezposelnost je v ameriškem vlemestu Chicagu silno narastla. Da bi brezposelnim delavcem polajšali budo, je 40 bogatašev darovalo čedno svoto 230 milij. lir za pomoč brezposelnim. Če bi se povsod našli tako različni ljudje, bi bila socialna skrb za brezposelne na mah rešena.

650 oseb zgorelo!

V južni Kitajski pokrajini Kuangsi je mesto Vutšon s 50.000 prebivalci. V nedeljo zvečer je v enem oddelku mesta, kjer so po kitajski navadi same čajarne in kavarne, izbruhnil velik ogenj. Lesene stavbe, polne zabave željnega občinstva so bile hipoma v ognju. Občinstvo je drlo na vse strani, a vendar je prišlo v plamenih 650 ljudi ob življenje.

Kako je s politiko.

NEMŠKI DRŽAVNI ZBOR.

Novo izvoljeni nemški parlament se je pretekli teden sestal in si izbral najprej predsednika. Na to mesto je prišel zastopnik največje stranke socialni demokrat Loebe, ki vrši ta posel že dolgo vrsto let. Navadno se je vršila volitev predsednika mirno, poslanci so sporazumno prepustili to čast zastopniku najmočnejše skupine. To pot so narodni socialci Adolfa Hitlerja hoteli navado prelomiti in so organizirali proti Loebeju bojno glasovanje, ki jim pa ni prineslo uspeha. Sploh so Hitlerjevi pristaši zanesli v zbornico zelo oster veter. Če govore njim ne ljubi politiki, začnejo Hitlerjanci ropotati ali pa zapuste dvorano. Hitlerjance čakajo pred zbornico vedno velike množice pristašev, ki poslancem burno ploskajo. Po prvi seji so Hitlerjevi privrženci priredili po berlinskih ulicah tudi demonstracije in razbili pri tem šipe mnogim židovskim trgovinam. Pred parlamentom so orožniki na konjih morali skrbeti za red in policija si je nabavila velikanske brizgalnice, da razžene s silnimi curki vode morebitne razgrajače.

Brüningov program.

Ko je državni kancelar Brüning, voditelj katoliškega centra, stopil pred zbornico, da razvije vladne načrte, so mu komunisti vrgli psovko »minister lakote«. Brüning je žaljivko namenoma prezrl in razložil poslanecem izredno težki položaj nemškega gospodarstva, velike primanjkljaje v državnem proračunu ter poudaril, da požrejo podpore brezposelnim delavcem, ki jih je sedaj že 1 milijon 600 tisoč, silne svote. Nemčija mora najeti v inozemstvu posojilo 500 milijonov mark ali 2250 milijonov lir, uvesti mora v državno upravo največjo varčnost, znižati uradnikom plače im naložiti tudi drugim slojem žrtve, če se hoče rešiti. V tekočem letu bo izkazoval proračun približno eno milijardo mark ali 4500 milijonov lir zgube. Vlada bo napela vse sile, da spravi v letu 1931. proračun v ravnotežje. Predpogoj pa je, da zbornica sprejme finančne odredbe, ki jih je Hindenburg izdal brez državnega zbora.

O zunanji politiki je Brüning izjavil, da je najvišji cilj Nemčije zavežati si zopet narodno svobodo. Do tega cilja bomo prišli po potu miru. Vlada odklanja odločno vsako politiko pustolovščin.

Nemška vojska se bo okrepila.

Kar najbolj razburja naše ljudstvo, posebno pa mladino, — je rekel Brüning — je to, da se zmagovalci niso držali tistih določb versajske mirovne pogodbe, ki so Nemčiji v korist. Nemčiji dana obljuba, da se bodo s časom razorožile tudi ostale države, se ni izpolnila. Nekateri dežele se oborožujejo brez vsakega ozira na določila mirovnih pogodb in ogražajo s tem svetovni mir. Ta položaj je nevdzdržljiv. Zato bo nemška vlada izkoristila vse možnosti, ki jih nudijo

mirovne pogodbe, da v mejah svojih denarnih sredstev pomnoži obrambno silo nemške vojske.

Te Brüningove izjave so naredile na Francoskem precej hudo kri, češ da se je kancelar vdal nacionalističnim zahtevam Hitlerjancev in da hoče Nemčijo privedi v predvojni militarizem.

Neprimerno ostrejšje strune so ubrali seveda Hitlerjanci, ki smatrajo Brüninga in vse vladne poslance za mehke, kaznive popustljivce.

Nič več vojne odškodnine!

Hitlerjanec Strasser je v zbornici kar odkrito nastopil proti mirovnim pogodbam. »Narodni socialisti« — je rekel — »zahtevajo, da se nemška čast opere, da se uničita Youngov plačilni načrt (vojna odškodnina, uredništvo) in versajska pogodba. Obnoviti se mora splošna vojaška obveznost in vpeljati splošna dolžnost dela.« Posebno hudo imajo Hitlerjanci na piki žide. Vse premoženje finančnih mogotcev in bankirjev židovskega rodu ali druge nenemške narodnosti, ki so se vselili v Nemčijo po 1. avgustu 1914., se mora po Hitlerjevem programu zapleniti brez vsake odškodnine v korist nemškega ljudstva. Vse banke se morajo nemudoma poddržaviti. Da se laže doseže ravnotežje v proračunu, naj se ustvari iz Nemčije in Avstrije carinska in gospodarska enota. Najvišja obrestna mera za posojila mora biti 5 od sto. Kdor zahteva ali sprejme več nego 5 od sto obresti, se kaznuje radi oduševstva z najmanj 3 meseci zapora.

»Nemčija prebudi se!«

Po 50 letih se vsi dolgovi brišejo. Kdor ima premoženje v tujini, ga mora v teku enega meseca po objavi zakona naznaniti oblastvu. Če tega ne stori, ga zadene denarna kazen, ki naj znaša ravno toliko, kolikor velja premoženje onstran meje. Proti kršiteljem zakona se uvede istočasno tudi kazensko postopanje radi veleizdaje in krivci se obsodijo na smrt. Hitlerjanci zahtevajo nadalje, naj se plače visokih državnih dostojanstvenikov in poslancev črtajo na polovico. Pokojnina ne sme v nobenem slučaju presegati letnih 12.000 mark. Znižajo naj se tudi plače uradnikov najmanj za 15 od sto. Ravnotako se morajo znižati plače vodilnih uradnikov v zasebnih gospodarskih podjetjih. Mi smo zastopniki nove Nemčije, — je vzkliknil Strasser — z nami je duša nemškega ljudstva. Ljudstvo zahteva red, delo in kruh (medklic socialnih demokratov: »in razbita okna«). Mi nimamo v to vlado prav nobenega zupanja. Pavliha, kot je notranji minister Wirth, nepošteni zunanji minister Curtius in verolomni ter izdajalski vojni minister Gröner so ljudje, ki jih ne moremo prenašati.

Ko je Strasser končal, so Hitlerjanci začeli peti in ponavljati v zboru strankarski vzklik: »Nemčija prebudi se, Nemčija prebudi se!«

»Na svidenje v Monakovem.«

Radi psovovanja ministrov je podpredsednik zbornice Strasserja poklical k redu.

Do zelo burnih prizorov je prišlo posebno med govorom socialnega demokrata Högnerja, ki je očital Hitlerjancem, da iščejo vojno zavezništvo z Italijo in se pri tem ne menijo za nemško manjšino v Poadižju.

To je nasprotnike tako razkačilo, da je Hitlerjev pristaš Heiner zagrozil Högnerju: »Na svidenje v Monakovem! Vi ne boste stopili v mesto!«

Bivši socialni demokrati minister Severing se je obrnil na predsednika: »Ali ne slišite, da grozi govorniku s smrtjo? Vas pozivam, da posežete vmes!« Ko je Severing nato zapustil dvorano, so mu sledili na hodnik Hitlerjanci in mu žugali s pestmi. V obrambo svojega tovariša so šli iz zborovalnice tudi socialni demokrati in se srečali zunaj z nasprotniki. Samo posredovanju predsednika Loebeja se je posrečilo, da je preprečil pretep in spravil obe skupini spet v dvorano.

Brüning je zmagal.

Z največjo težavo je govoril tudi finančni minister Dietrich, ki je moral slišati marsikatero ostro. Napovedal je, da bo v Nemčiji to zimo število brezposelnih naraslo za nič manj nego en milijon ljudi. Danes ima Nemčija 1 milijon 600.000 brezposelnih, meseca februarja jih bo pa za 2 milijona 600.000. To je eden glavnih vzrokov 1000 milijonskega primanjkljaja.

Če sprejme zbornica vse vladne predloge in dovoli vladi najeti v inozemstvu posojilo, bo Nemčija kljub temu krizo prestala. Nemčija bo vseče dolgove izplačala v treh letih.

Ko je prišlo do odločilnega glasovanja, je ležalo na predsednikovi mizi nič manj nego 15 pisanih nezaupnic proti Brüningovi vladi in različnim ministrom. Toda z Brüningom so potegnili socialni demokrati, tako da je zmagal z lepo večino 82 glasov. To je velik uspeh politike katoliškega centra. Seja je trajala preteklo soboto do v nedeljsko jutro, nakar so državni zbor odgodili do 3. decembra. Do takrat vlada torej lahko mirno dela.

BALKANSKA ZVEZA.

»Novi list« je že omenil, da so se sestali v glavnem mestu Grčije v Atenah zastopniki vseh balkanskih držav k enotedenskim posvetovanjem. Cilj zborovanja je bil zblížati balkanske narode in pripraviti tla za ustanovitev Balkanske zveze. Zveza bi morala obsegati Jugoslavijo, Romunijo, Bolgarijo, Albanijo, Grčijo in Turčijo ter onemogočiti za vse čase med temi državami vojno. Načrti, ki smo jih čitali v novinah, so bili zelo daleko sežni. Govorili so, da je treba ustanoviti skupno balkansko banko, vpeljati enoten balkanski denar, enotne poštne znamke, skupno železniško organizacijo in s časom tudi skupne carine, tako da bi tvorilo vseh 6 držav na zunanaj enotno gospodarsko ozemlje. Zborovanju so bili predloženi tri važni sklepi: zunanji ministri balkanskih

držav naj se parkrat v letu zberejo na redne sestanke in posvetujejo o skupnih zadevah. Vsi spori med zavezniki se morajo rešiti mirno pred razsodiščem. Če včlanjena država udari na sosedu, morajo ostale dežele priskočiti napadencu na pomoč. Tretji predlog se je pa glasil, da ne sme nobena članica sklepati zvez z izvenbalkanskimi državami.

Ko so ljudje čitali o teh načrtih, so majali z glavo in dvomili zelo, da bo iz te moke kaj kruha. Med balkanskimi državami vladajo namreč že desetletja prav ostra nasprotja, velike razlike v jeziku in ljudskem značaju. Globoko politično sovraštvo, ki so ga v prejšnjih časih velesile še umetno podžigale. Danes loči posebno vprašanje manjšin balkanske narode.

Bolgarske zahteve.

Zato je inozemska javnost bila prepričana, da se bo zborovanje končalo brez vsakega uspeha. Še bolj je bila potrjena v svojem nezaupanju, ko je Bolgarija izjavila, da se njeni odposlanci ne bodo udeležili sestanka, ako se na njem ne bo obravnavalo tudi vprašanje bolgarskih manjšin v Jugoslaviji in Grčiji. Zdelo se je, da se bo že ob tem kamnu zborovanje razbilo. Toda grškemu načelniku vlade Venizelosu se je posrečilo prepričati ostale države, da razpravljajo tudi o manjšinah, in tako pomirili Bolgare. Ob splošni brezbriznosti velikega sveta je 98 zastopnikov iz balkanskih dežel začelo v Atenah posvetovanje. Nekateri so se smejali, da se je za to priliko uglasbila posebna balkanska himna in razvila skupna balkanska zastava. Toda čim bolj so se seje množile, tem bolj se je kazalo, da je stvar zelo resna in ob koncu konference so pisali ugledni svetovni listi, da utegne imeti balkansko zborovanje naravnost zgodovinski pomen.

Osservatore Romano.

Glasi sv. stolice Osservatore Romano pravi, da pomenijo sklepi zborovanja prvi poskus ustvariti v majhnem na Balkanu Združeno Evropo, kar da je v korist evropskega miru.

Vatikan se tega poskusa močno veselil. Odposlanci so podpisali ustanovno listino Balkanske zveze in sklenili, da se drugo leto zopet snidejo, in sicer v Carigradu. Ustanovljena zveza pa ni še zveza balkanskih držav, zakaj na sestanku niso sodelovale vlade, ampak le ugledni zasebniki kakor vseučilišni profesorji, poslanci in bivši ministri. Gre torej le za bolj zasebno združenje, ki ima pa vendar velik pomen, ker stoje za člani povsod vlade in so zastopniki govorili in sklepali v sporazumu s svojimi državami. Resolucije so bile pretežno gospodarske vsebine: udeleženci so zahtevali za vse balkanske dežele enotne poštne tarife, skupne znamke, skupno organizacijo tujskega prometa, enake ugodnosti za vse balkanske trgovske ladje v pristaniških polotoka, medsebojne carinske olajšave in tako dalje.

Venizelosove besede.

Najvažnejša politična zadeva, s katero so se bavili, je bilo vprašanje narodnih manjšin, ki je posebno za Bolgare zelo pereče. Sklenjeno je bilo, da bodo v bodoči Balkanski zvezi držav vse včlanjene dežele kakor doslej po-

polnoma samostojne in neodvisne, a da se obstoječe narodne manjšine ne bodo smele zatirati. Načelnik grške vlade Elenteros Venizelos je po zborovanju izjavil, da bo bolgarski manjšini na Grškem dal lastne šole, če jih starši zahtevajo. Ravno tako je obljubil Bolgarom izhod na Egejsko morje. Dokler se ne ustanovi pristanišče, smejo Bolgari izvažati blago skozi Solun pod istimi pogoji kakor Jugoslavlani.

Obstoječi spori med balkanskimi državami se morajo izravnati — je rekel Venizelos — kajti drugače je Balkanska zveza puhla sanja.

Tekom tega leta se bodo vlade Albanije, Jugoslavije, Romunije, Grčije, Bolgarije in Turčije pečale s sklepi zborovanja in zavzele svoje stališče. Od vladnih odločitev je odvisno, ali pride do zveze balkanskih držav. Politična nasprotja so še tako globoka, da mnogi resno dvomijo, ali pride do sporazuma in zedinjenja na Balkanu. Vatikansko glasilo Osservatore Romano sodi o bodočnosti ugodno, ker misli, da žene balkanske države k edinstvu ne navdušenje, ampak gola življenska potreba.

O starih in novih bukvah.

Bukve so bile vedno važen predmet človeške pozornosti. Že v zelo starih časih so pisano besedo močno spoštovali. Iz srednjega veka imamo podatke o ceni knjig. L. 690. je kralj Northumbrije dal 800 juter zemlje za neko knjigo, ki je vsebovala zgodovino sveta. Ena izmed grofic Anjou (izg. Anzù) je za zvezek pridig dala 200 ovac in veliko število dragocenih kož. In l. 1420. so v Londonu neko latinski pisano sv. pismo cenili na 30 funtov šterlingov. S takšno svoto so zgradili dva oboka velikega londonskega mostu čez Temzo. V Kodanju (Kopenhagen) na Danskem pa imajo knjigo, ki se imenuje Flatö ter vsebuje zbirko starih islandskih rokopisov. V knjigi Flatö so zapisane pripovedke severnih narodov in tudi mnogo zgo-

dovinskih podatkov. Knjiga obsega 500 strani. Radi bi jo imeli Amerikanci. L. 1893. je bila v Chicagu svetovna razstava. Amerikanci so prosili Dance, naj jim knjigo vsaj za čas razstave posodijo. Saj bo čisto varna, so rekli, ker pridemo ponjo z vojno ladjo in jo z vojno ladjo vrnemo, Danska vlada pa ni hotela dati dovoljenja. In imela je prav. Na razstavi v Chicagu je izbruhnil požar, ki je uničil tudi skoraj ves danski oddelek. Gotovo bi bila uničena tudi knjiga Flatö. Sprva so pisali na liste papirusa, to je nekega grma. V Egiptu so te vrste pisalne potrebščine poznali že več kot 700 let pred Kr. In še v 9. stol. po Kristusu so papirus izvažali v Italijo in Grčijo. Papirus seveda ni bil edina spov, na katero so pisali. Zgo-

V. J. Križanovska:

KRALJICA HATASU.

Roman iz življenja starih Egipčanov.

In tako je Neftisa srečno prispela s svojim nevarnim orožjem v Buto. Z lahkoto je dosegla, da se je Antef zaljubil v njeno spremljevalko Meutho, sama pa se je približala Tutmesu in ga začela pripravljati za svoje načrte.

Nekega dne, ko je bila sama z njim, je dejala:

»Glavo pokoncu, Tutmes, kraljevič; ne pusti se obvladati od potrtosti in malodušja. Upaj in bodi vesel, Rajev sin! Vsemogočni bog, od katerega izhajaš, te bo rešil izgnanstva. Kdo ve? Morda si bliže prestolu, nego misliš!«

Mladi kraljevič je prebledel, se vzravnal in se z nezaupnim in raziskovalnim pogledom zagledal v plamteče Neftisine oči, toda njegov naravni nagon ga je uveril, da deklica govori iskreno.

»Vidim, da mi želiš dobro, vendar bi bilo nesparmetno se varati. Moja sestra Hatasu je preveč častihlepna, da bi z menoj delila prestol. Dokler ona živi,

se bom moral jaz tu mučiti! Kako naj iztržem žezlo iz njene železne roke?«

Neftisa se je sklonila k njegovemu ušesu in mu šepnila s tresočim se glasom:

»Je moč, ki si pokorava najponosnejše osebnosti in kroti še tako častihlepnost. Ljubezen prevlada tudi oblastnike! Hatasu ji je prav tako pokorna, kakor katerakoli druga smrtnica. Če se zaljubi vate, te posadi na faraonski prestol zraven sebe!«

Smrtna bledoba se je razlila po Tutmesovem obličju. Z odprtimi usti je strmel v Neftiso.

»Ali se ti sanja, Neftisa! Ne razumem te,« je rekel z neodločnim glasom: »Na kakšen način bi se mogla Hatasu zaljubiti vame, da bi to čustvo prevladalo njeno častihlepje?«

Neftisa se je zasmejala.

»Prav govoriš, z običajnimi sredstvi tega ni mogoče doseči, toda jaz posedujem sredstvo, po katerem se kraljica vate zaljubi.«

Tedaj mu je Neftisa začela govoriti o zavratni vonjavi.

»Pošlji ji papirus, ki bo prepojen s to vonjavo, in vzljubila te bo in pozvala k sebi.«

Mladi kraljevič je nekaj časa razmišljal in dejal:

daj so že poznali pergament, ki je naraven iz kože telet, ovac, koz ali oslov. Na pergament pisane knjige so se ohranile do današnjih dni. Posebni umetniki v pisanju knjig so bili srednjeveški menihi. Z neverjetno potrpežljivostjo in vztrajnostjo so prepisovali, risali in vezali. Nekatere knjige so naravnost razkošno opremljene. Biseri, pozlačene srebrne plošče in zaponke niso bile nič nenavadnega. Danes imajo take knjige naravnost bajno vrednost. V februarju l. 1904. so v Londonu pri tvrcki Sotheby prodali pet takih zvezkov za pol milijona kron.

V 13. stol. so v Evropi že poznali papir in v 15. stol. so iznašli tisk. Zasluga za tisk gre Nemcu Gutenbergu. Prva tiskana knjiga sploh je izšla l. 1447. Bil je to nemški zvezdoslovni koledar za l. 1448. To knjigo je natisnil Gutenberg sam. Izrecne letnice pa ni imela. Prvo večje delo pa je bilo Gutenbergovo sv. pismo (1455) in prva knjiga, ki je imela izrecno letnico tiska, je bil mogunški psalter (Mainz, 1457.), ki sta ga tiskala Fust in Schoeffer. En izvod tega psalterja so l. 1905. prodali za 96.000 kron. Od začetka tiskarstva do l. 1500. so natisnili nad 20.000 del. Knjige, natisnjene do leta 1500. se imenujejo inkunabli.

Slovenci smo prve tiskane knjige dobili komaj sto let pozneje. L. 1550. je protestant Primož Trubar izdal v Tubingi na Nemškem abecednik in mali katekizem (Abecedarium und der Klein Catechismus. In der Windischen Sprach. — Ane buquice...) ter katekizem (Catechismus... Anu kratku poduuzhenie...). Nismo torej mnogo zaostali. Slovenski protestantje so sploh izdali mnogo knjig. Ohranilo se jih nam je prav malo, ker so jih mnogo sežgali in so se nekatere tudi drugače pogubile, kar navsezadnje ni prav nič čudnega, saj so se knjige izgubile tudi pri drugih narodih. Tako je, n. pr. l. 1595. londonski knjigarnar Harews izdal seznam knjig, katere je prodajal. Mnogo izmed tam navedenih del sploh ni ohranjenih niti v enem izvodu. Od dveh slov. knjig iz l. 1550.

je ohranjen vsake en izvod, in sicer v dunajski Nacionalni (bivši dvorni) knjižnici. Od katekizma »s dveima islagama« iz l. 1575. imamo še štiri izvode (eden v knjižnici British museum v Londonu). Celo italijansko-slovenskega slovarčka, ki je izšel leta 1607. v Vidmu (sestavil ga je fra Alasia da Sommaripa) se nam je ohranil en sam izvod, kljub temu da je bila knjižica versko brez pomena in jo je spisal katoliški duhovnik. Mnogo pa imamo Dalmatinovega sv. pisma iz l. 1584. in Bohoričeve slovnice iz istega leta.

Tisk se je kmalu po izumitvi precej razširil. Kjer je bila tiskarna, je bilo kulturno središče. Slovenci smo dobili tiskarno razmeroma pozno. Sicer je že v protestantski dobi v Ljubljani jel tiskati knjige neki Mandelc, ki pa se radi višje gosposke ni mogel držati. Radi tega so naši možje morali tiskati svoje knjige v tujini. Gradec, Tubinga in Benetke so dolgo skrbele za slovenski tisk. Pri Cahariju Concattiju v Benetkah je še Janez Krstnik iz Sv. Križa na Vipavskem tiskal prva dva zvezka svojih pridig (1691., 1695.).

V današnjem času bi kdo mislil, da redkih knjig ni več. Še so, a ustvarjajo se umetno, namenoma. Tiskane so na japonskem ali indijskem papirju v majhnem številu izvodov in s pisateljevim podpisom. Nekateri francoski pisatelji prodajo več knjig s podpisom po 300 frankov kot pa navadne izdaje. Dosežejo pa nekatere knjige velikansko število izvodov. Na stotisoče. Nemeck Remarque je od svoje knjige »Im Westen nichts Neues« (Na zapadu nič novega) letos v par mesecih prodal 800.000 samo nemške izdaje. S prevodi vred je pa število izvodov doseglo skoro štiri milijone. Remarque-ov slučaj ni edin. Pri nas je pa dosegla najvišje število celovška Mohorjeva družba, namreč 90.000 izvodov.

Knjiga, ki je bila včasih posest izobraženih slojev in učenjakov, se je danes razširila med najširše plasti ljudstva.

Pisma izseljencev.

Buenos Aires, 21. septembra 1930.

Bravci »Novega lista« so že parkrat brali dopise proti izseljevanju v tujino. Pa se je le malokdo zmenil za opomine.

Tudi jaz sem bil enakih misli, ko sem pustil družino nepreskrbljeno in bil prepričan, da ji bom brž lahko pomagal iz obljudljene Amerike. Toda tu ne rastejo »pesi« kot pri nas robnice. Zemlja je res velika in bi lahko redila še na tisoče kmetov. Toda vsa je v rokah bogatih bankirjev, ki jo prodajajo z velikimi dobički. Naš človek, ki je navadno delavec, ne more kupiti tako zvanih zemljiških obveznic, katere je treba izplačati v 12 mesečnih obrokih.

Delavci imajo le poredkoma stalno delo. Delajo po večini le po 6 mesecev na leto. Zaslужijo po 3 do 5 pesov na dan. Dnevno porabijo po 2 do 3 pese, ostalo naj zaleže za vse drugo.

Rokodelci so boljše plačani, a vedne stavke povzročajo brezposelnost, tako da delajo v letu komaj 6 do 9 mesecev. Zaslужijo pa 5 do 8 pesov dnevno.

Tovarniški delavec je največji trpin. Za 4 pese na dan mora prav garati.

Delavke po tekstilnih tovarnah zaslужijo po 1 do 3 pese na dan. Delajo po 8 ur.

Morda bo kdo mislil, da rišem vse v prečnih barvah, ker se mi slabo godi. Jaz delam v tekstilni tovarni kot tehnični asistent in imam po 7 pesov plače in težko izhajam. Kaj pa tisti, ki imajo le po 4? Večina bi se jih rada vrnila domov, a ni denarja za povratek.

* * *

Kakor ste že v domačih listih brali, smo tu imeli majhno revolucijo. Pa ni bila Bog ve kaj krvava, kot so listi pisali. Vendar je zmagala ljudska volja nad mogočnjaki in upamo, da bo zdaj nekoliko bolje. — Sprejmite srčne pozdrave vsi v domovini.

Živec Vincenc, Živec Emil, Cigoj Franc, Mrevlje Alojz in Živec Jožef.

Objave.

Poziv.

V novembru bo najbrže ob navzočnosti vladarja odkrit v Rimu spomenik finančnemu stražniku, Goriški krožek poziva vse ude, naj se odkritja polnoštevilno udeležijo.

»Ne, s tem ni nič. Nevarno je slučaju izročiti tako važno zadevo. Kdo ve, komu bi utegnil priti v roke z vonjavo prepojenega papirusa? Najprej moram biti prost. Neftisa, da sam ponese papirus v Tebe. Rauseneb me skrrije. In če se mi posreči približati se moji sestri...«

»Res je, biti moraš prost,« je odgovorila Neftisa. »Mislim pa, da se ti prilika v kratkem ponudi. Antef je tako zaposlen s svojo ljubezensko zadevo, da te ne nadzoruje več kakor poprej. Za dan svojega bega si izberi dan njegove poroke z Meuhto.«

Naslednjega jutra se je Tutmes pomenil s svojo zaveznico, kako naj se izvrši beg. Nato jo je prosil, naj mu pove, kako naj se posluži čara, ki bo vplival na Hatasu.

»Dam ti majhno steklenico,« je rekla z usmevom Neftisa. »Ko se približaš kraljici, naliješ nekaj kapljic tekočine na rdečo rožo, katero ponudiš kraljici. Razen tega ti dam ogrlico. Moraš jo imeti vedno na sebi, karkoli boš govoril s Hatasu. Vonj, ki bo izhajal iz nje, ima veliko moč. Upam, Tutmes, da ne pozabiš name, ko se povzpeš do moči.«

»O tem bodi uverjena. Karkoli si poželiš, časti ali moža iz najvišjega stanu, vse ti dam. Moja faraonska častna beseda na to,« je pristavil z usmevom.

Tri dni pred Antefovo poroko z Meuhto je prišel Hartatef s pismom od Rauseneba, ki je popolnoma soglašal s Tutmesovim načrtom za beg iz Buta.

Mrzlična nestrpnost je mučila mladega pregnanca. Zemlja mu je gorela pod nogami, zakaj Neftisa mu je izročila ogrlico s srebrnim hroščem in dragoceno stekleničico, ki podredi kraljico njegovi volji. Toda znal se je dobro premagovati in zakrivati svoje občutke, kar je bilo dober znak za bodočega vladarja.

Dan Antefove poroke z Meuhto se je približal. Po obilni gostiji, na kateri je teklo vino v potokih, so v palači vsi dolgo spali. Bilo je že precej pozno, ko je Antef zapustil svojo sobo. Glava mu je bila težka in čutil se je silno zbitega. Hotel je k Tutmesu, toda Neftisa ga je zadržala s svojimi čestitkami.

Ko je Antef od kraljevičevega sluga zvedel, da Tutmesa vso noč ni bilo v sobo, se je takoj streznil. Šele sedaj se je zavedel, kaj se je zgodilo. Preiskal je palačo in tekel tudi v tempelj, upajoč, da tam najde svojega jetnika. Toda v tempeljnu so mu začudeni povedali, da se kraljevič ni pokazal tja, in rade volje so mu dovolili pogledati v svetišče.

Strašno potr se je Antef vrnil domov. Zdaj ni bilo

Kaj nam pišejo z dežele?

Iz idrijskega kotla in okolice.

Nečastna rešitev. — Leta 1926. je pekovski pomočnik Josip Kregeč zgradil na Brusovšu lastno pekarno. Ta načrt so mu seveda omogočili dobri posestniki, ki so podpisali precejšnja jamstva. Mož pa baje ni bil dovolj podjeten, da bi znal izrabiti tudi vse trgovske ugodnosti številnega predmestja, zato je najbrž obupal nad dolgovi in je skušal pekarijo prodati. Ker mu pa noben kupec ni dovolj ponudil, jo je kar enostavno z družino in premičninami vred neopaženo in brez slovesa pri upnikih — popihal! Poslopje je sedaj zaprto in bo najbrž na dražbi prodano.

Semenj. — Na semenj sv. Terezije je bilo prignanih 7 glav živine; kupčija je bila slaba. Boljše pa je bilo s kramarijo, ki je bila to pot prvič na trgu pred lekarno.

Nesreče. — V torek 14. t. m. se je med popoldanskim šihom na spodnjem oddelku severozahodne jame ponesrečil rudar Franc Tušar. Plast rude mu je zasula in precej poškodovala desno nogo. — V četrtek 16. t. m. je bil pripeljan v tuk. bolnišnico Franc Tominec iz Črnega vrha. Pri delu si je s sekiro močno poškodoval roko.

Godovič. — (Letina.) — Tako slabega pridelka, kot je bil letos, že dolgo ne pomnimo. Posestniki, ki gošpodarijo že nad 30 let, to trditev potrjujejo. Neki kmet je pridelal polovico manj ovsa, kot ga je vsejal. Največ škode je napravil črv; še celo sena je dosti manj in bo marsikdo moral prodati nekaj živine. Trda bo šla za preživljanje, posebno še ker je lesna kupčija tako slaba. Pa upajmo, da bo Bog dal drugo leto boljše.

Ledine. — Pred kratkim smo poročali o slabem stanju prometne ceste iz Marofa proti Razpotju. Z zadovoljstvom sporočamo, da se je naši pro-

šnji ugodilo in da se že vršijo zelo potrebna popravila. Toplo se priporočamo še za bližnjico iz Špehove grape, ki je še vedno v slabem stanju.

Dole. — Zadnji čas je idrijska občina poslala par delavcev, da so malo popravili in nasuli našo cesto, ki je bila res potrebna. Bojimo se zime, ker ni ravno malenkost priti včasih po opolzki cesti iz Kovačevega rovta proti Idriji z živino. Ali bi se ne dobil kje drugje prostor za javno sankanje, ki bi ne bil tako na prometni cesti, kot je tu?

Iz goriške okolice.

Solkani. — (Misijonski pripevki.) — Nemalo smo se začudili te dni, ko smo brali v 1. zvezku Misijonske knjižnice v »Delajmo za misijone,« da smo Solkanci v l. 1929. dali le borih 5 lir za misijone. To bi bila za nas res sramota! Pa ni tako. Resnici na ljubo in ne iz samohvale moramo pojasniti, da smo poleg onih 5 lir dali še: članarino za D. Š. V. 285.70 L, misijonska nedelja je vrgla 132 L, za misijone sploh smo dali 4 L, kar je »Zamorček« nabral v cerkvi, oz. v sobi za krščanski nauk, se je poslalo drugam. Vsega skupaj smo torej Solkanci dali lani za misijone 437 lir in ne 5!

Iz Gor.

Tolmin. — (Živinski trg. — Ukinitev gimnazije in liceja. — Poroka. — Novi grobovi.) — Dozdaj se v naših gorah nikjer še niso vršili živinski sejmi, čeprav bi bili za naše kmete zelo važni. Zato bodo semnje vpeljali. Saj je Tolmin glavno središče v gorah. Otvoritev takega sejma bo 16. novembra. Vršili se bodo potem drugi ponedeljek vsakega meseca. Kupčevali bodo na teh trgih z vsakovrstno živino, prav tako pa tudi z drugimi poljskimi pridelki. Tistega dne, t. j. 16. novembra, bo tudi velika razstava bikov in konjev in so za to priliko že pripravljene raz-

ne diplome, kolajne in druge denarne nagrade. Danih je zato 4000 lir. — Gimnazija in licej bosta v Tolminu samo še letos, drugo leto pa ju bodo ukinili. Mesto teh bodo ustanovili kmetijsko šolo, ker pravijo, da je ta za naše kraje primernejša in koristnejša. — Dobili smo te dni še drugega gosp. kaplana, ki ga prav z veseljem pozdravljamo. Naša fara je velika, zato smo ga zares potrebovali. — Poročila sta se ta teden Andrej Leban iz Poljubinja in Frančiška Kemperle iz Nemškega Ruta. — Pokopali pa smo v zadnjem času: Ivana Kavčiča iz Zatočina, Jožefa Lebana z Ozidja, Karolino Oblesčakovo (p. d. Bulovo) iz Tolmina in Antona Rejca (p. d. Liuka) iz Žabč. Zadnji je šel nekega dne v planino v Rute nad Volčami, kjer je imel živino, in tam je nenadoma umrl. Prenesli so ga potem domov. N. v m. p.!

Drežnica. — (Nov kor. — Naš pridelki.) — Naša cerkev je dobila nov kor. Bila ga je zelo potrebna. Delo je prav umetno izvršeno in prav lepo pristoja krasni cerkvi. Bog daj, da bi tudi orgle kmalu dobili. Si jih zelo želimo. — Jesen je letos prav pusta, ker ni nobenega sadja; krompirja je za polovico prejšnjih let, tudi sirka je malo. V bodoče upajmo, da bo boljše, ker so vsi kmetje napravili gnojne jame.

Ponikve. — (Smrt.) — Dne 12. t. m. je po 12-letni težki bolezni Vsemogočni poklical k sebi 59-letno Uršulo Mlakarjevo, roj. Krivec. 12 let je morala vedno v postelji trpeti; prenašala je bolezen vdana v božjo voljo. Pogreb se je vršil v ponedeljek 13. t. m. ob obilni udeležbi duhovljanov. Naj počiva v miru!

Ob tej priliki se sinovi in hčere topló zahvaljujejo vsem, ki so blago mater podpirali v bolezni z darovi ter vsem, ki so jo spremili na zadnji poti. Posebna zahvala č. g. vikarju, pevcem in prijateljem, ki so lajšali tugo in bol v težkih dneh!

Ročinj. — V sredo 15. oktobra je tu preminul posestnik Anton Ipavec v starosti 82 let. Rajnik je bil oče biv-

nobenega dvoma več: Tutmes je pobegnil. Na prestrašena ženina in Neftisina izpraševanja je nesrečni mož omahnil na stol in dejal s temnim glasom: »Zastavil sem glavo in sem jo izgubil.«

Neftisi se je zasmilil človek, ki jo je nekoč iskreno ljubil in katerega je žrtvovala svoji sebičnosti. Sklenila je, da poprosi Tutmesa pomiloščenja zanj, kakor hitro pride na vlado. Stopila je k Antefu in odločno rekla:

»Namesto da jadikuješ, Antef, skrbi za svojo varnost. Pobegni v puščavo in pridruži se kakšni karavani, da se skriješ pred prvim izbruhom kraljičine jeze. Semnu je mogočen. Izprosi ti milost, toda v tem trenutku moraš izginiti in vzeti s seboj svoje zlato in dragocenosti.«

Antef je razumel, da je ta svet dober. Po žalostnem slovesu od žene je izginil iz mesta. Sklenili so, da se Neftisa vrne s svojo prijateljico v Tebe. Tudi so se domnili, kako bodo pošiljali Antefu obvestila.

Dasi bi bila Neftisa rada takoj odpotovala, je bilo to nemogoče, zakaj Meuhta je zbolela. Strupena vonjava in moževa nesreča sta tako kvarno uplivali na njeno zdravje, da jo je napadla huda mrzlica. Šele čez teden dni sta z Neftiso odpotovali v Tebe.

XVIII.

Hatasu pod vplivom čarov.

Bila je lepa, tiha noč. Po praznih in tihih tebanskih ulicah se je naglo pomikala proti Hatorinemu tempeljnu nosilnica. Pred vhomom v svetišče so se nosači ustavili. Iz nosilnice je stopila ženska, ki je bila zavita v tančico. Naglo je stopala po stopnicah ter vstopila v hram v spremstvu stare črnke. Pri vhodu jo je pričakoval žrec z gorečo bakljo v roki in se ji spoštljivo priklonil.

Nočna obiskovalka ni imela niti slutnje, da jo zasleduje neka postava, ki je bila skrita za stebrom. Tisti človek je držal v rokah neki predmet. Ko je neznanka šla mimo stebra, se je skriti mož vzklonil in se tako nenadoma postavil pred njo, da je nehote odstopila ter začudeno zrla v nejasne obrise njegovega obličja, na katerem so se svetile oči, kakor pri mački. Še predno se je Hatasu zavedela, kaj vse to pomeni, je čutila, da je neka roka prijala njeno desnico in vložila vanjo neki hladen in vlažen predmet. V tem trenutku je mož izginil v senci.

»Kaj to pomeni?« je vzkliknila kraljica in se okrenila ter poklicala žreca, ki se je ustavil na pragu. Tedaj je Hatasu zapazila, da drži v rokah prekrasno vejico

šega ravnatelja slovenske gimnazije v Gorici g. Andreja Ipavca. Pogrebli smo rajnika v četrtek. Bog mu daj sveti raj!

Dol. Tribuša. — Pred kratkim je gostoval med farno mašo cerkveni mešani zbor z Vojskega pod vodstvom tamkajšnjega organista g. Janeza Rijavca. Glasovi so bili dobro zveneči, zadosti vztrajajoči, zlasti se je opazila lahkota v petju. Pevci in pevke so se dobro poglobili in hitro se je videlo, da niso hlepeli po zunanjih vtisih. Soprani in alti so bili precej na višini, tudi tenorji so dobro peli. Le žal, da k tako lepim glasovom ni bilo zadosti krepkih in izrazitih basistov, in da so slabe orgle kvarile izvrstno petje. Smo pa prepričani, da bo g. pevodja tudi s te strani izpopolnil svoj zbor. — Po dolgem času nam je obč. načelnik iz Sv. Lucije preskrbel moštvo, ki so nam jih povodnji odnesle. Dolga časa smo jih pogrešali in smo prav hvaležni, da jih zopet imamo.

Log pod Mangartom. — Letos so se naša dekleta možila le v Bovec. Zdaj so se pa vendar zganili tudi domači fantje in bomo imeli par porok doma. — Predzadnjo nedeljo so prinesli h krstu kar štiri otroke. Za našo vas gotovo nenavaden slučaj in morda prvi, odkar Log stoji.

S Krasa.

Sela na Krasu. — 28. t. m. bomo slovesno blagoslovili našo na novo vzpostavljeno podružno cerkev. Začeli smo jo graditi lani, sedaj je končana. Delo je prav lepo in nam vsem prav ugaja ter je v čast domači tvrčki Kačič. Škoda, da je notranjost še prazna, da manjkajo še orgle, križev pot in še marsikaj. Za novo cerkev sta se mnogo trudila g. obč. komisar in g. župnik. — Od novega leta sem dobivamo pošto samo enkrat na teden, in sicer iz Komna preko Brestovice. Prej je prihajala trikrat. Kje tiči vzrok, ne vemo. Komen je od nas oddaljen 15 km, Opatjeselo, kamor so naše tri vasi: Sela, Korita, Hudi log sedaj vključene,

je pa prav blizu. Zakaj bi ne dobivali pošte iz Opatjega sela, in sicer vsaj trikrat na teden? Prosimo oblastvo pomoči. Saj se zdi, da smo sredi nedostopnega hribovja, in ne na goriškem Krasu, oddaljeni dobre tri ure od glavnega mesta.

Repentabor. — 12. t. m. smo imeli lepo slavnost. Blagoslovili smo kip Matere božje v Velikem Repnu. Ob treh je bila lepa procesija. Godba iz Repnega je igrala Marijine pesmi, pevci so tudi prav lepo prepevali. Pri kapeli v Repnu je imel veleč. g. Škabar srce pretresujoč govor. Žal, da je dež slovesnost malo skrajšal. Pohvaliti je treba tudi mladino, ki je postavila slavoloke in okrasila cerkev. — 11. t. m. se je poročil g. Anton Gustin iz Vrhovelj s Štefanijo Švarovo iz Pliskovice. Bog daj srečo!

Nabrežina. — (Vinska letina. Smrt na kosa.) — Z letošnjim pridelkom smo bili povsem zadovoljni. Vreme z obilnimi padavinami se je proti koncu poletnega časa prav prilegalo suhim kraškim tlem in ugodno vplivalo na raščo vinske trte. Po količini vinski pridelek prekaša srednjo mero. Kakovost vina je tudi izvrstna, ker se je grozdje potrgalo zdravo in zrelo. Dal Bog, da bi bilo tudi obilo zdravih in pa — denarnih pivcev. Glavni konsument vinskega pridelka v naši vasi je delavstvo, ki je zaposleno v kamnoseški industriji. Ta industrija pa se nahaja več časa v krizi in trenutno radi mrtvega zimskega časa ni mogoče predvidevati zboljšanja. — Dne 11. t. m. je nenadoma umrla v starosti 83. let g. Terezija Nemčeva, mati trgovca in gostilničarja g. Fr. Nemca. Užalošeni družini naše iskreno sožalje, pokojnici pa večni mir in pokoj!

Iz Vipavske doline.

Vipava. — Še malokdaj je bilo toliko živahnega dela pri nas kot letos, ko se delajo nove ceste. Podjetij je cela vrsta. Na cestah je zaposlenih kakih 400 delavcev domačinov in od drugod. Delavci dobe po 1.60 do 1.70 lir od ure. Ko bodo vsa dela končana,

bo slovesna otvoritev. Upajmo pa, da bo tudi pozneje še kaj zaslužka. — Nekatero ženske pri nas so mnenja, da nazadujemo s porokami. Pa ravno letos smo jih imeli par. Bog daj vsem novim parom dosti sreče! — Ono nedeljo nam je predaval o žitni bitki g. Velikonja. Poslušalcev je bilo obilno. Predavatelj se je tudi potrudil. Predavatelju so poslušavci močno hvaležni. — 17. t. m. je umrl v Ljubljani naš domačin Štefan Krhne. Vest o smrti poštenjaka je vse iznenadila. — V kratkem pričakuje fara novih zvonov. Posebno pritrkovavci si jih kaj kmalu žele. Za ta čas so si pa razne gospodične po trgu naročile gramofone. Včasih jih navijajo kar do polnoči.

Sv. Mihael. — (Ko sem bil na štruktli...) — Predpreteklo nedeljo sem se odzval prijateljevemu povabilu na štruktlije. Bil sem pri tem tudi pri deseti maši. Pevcem bi prisodil, da imajo premalo vaj, sicer pa so vredni pohvale, ker se trudijo samo za »božji lon«. Orgle so nekam razglašene; pozneje mi je pa prijatelj povedal, da jih leta tarejo. Sicer pa imajo občinarji namen jih popraviti. Delo bo menda izvršil sedanji vrli pevodja za majhno svoto. Zaupamo v dobro voljo Šmihelcev; da bodo gotovo vsak po svoji moči nekaj prispevali. Tudi cerkvena je bila prav lepo okrašena. Ko sem se na večer vračal proti domu, sem še videl spotoma na neki osmici nekaj prav kočljivega. Bilo jih je več, ki so že izgubili ravnotežje, a to je še vse malo. Videl sem neko razposajeno ženo, ki je suvala z nogo svojega moža v tisti del telesa, ki ga tukaj ne povem. Prepričal sem se, da je pač žalostno za moža, ko ni več gospodar svojega klobuka. Petindvajset jih je bila vredna tista žena, ki je povzročila toliko prepira in greha. Takih žensk varuj nas, o Gospod. Pa brez zamere! Prihodnje leto pridem spet, če me kdo povabi.

Mravljevi pri Rihemberku. — Letina je bila letos srednje dobra, samo koruze je bolj malo. Vino bo še precej močno, kar se pozna po tem, da neka-

s pravkar razcvelo rdečo rožo in s popkom, ki se je začel odpirati.

»Kdo se je drznil se ti približati, kraljica, in vdreti v posvečen prostor?« je vzkliknil žrec. »Tako dam biti plat zvona, da ujamemo predrzneža.«

Kraljica je napravila kretnjo, da ne.

»Vrni se, Setneht! Ni treba preganjati nesrečnega brezumnika, ki me je bržkone zamenjal s kom drugim.«

Sedla je v nosilnico in nekolikokrat povohala rožo. Silna in prijetna vonjava se ji je zdela nekaj nenavadnega. Vsa razgreta in s težko glavo se je vrnila v palačo.

Ko je prišla v svojo sobo, si je vnovič ogledala tajinstveno rožo.

»Jeli bil ta cvet podarjen kraljici ali ženski?« se je vprašala.

Preziren nasmeh ji je preletel ustne. Kdo v Egiptu bi se drznil dvigniti k njej oči in videti žensko v nosnem faraonu Hatasu?

Tisto noč je imela težke sanje. Videla je Tutmesa, svojega mlajšega brata in tekmeča, ki jo je skušal zadušiti z kupom rož, od katerih je šel zadušljiv vonj.

Hatasu je pozno vstala. Bila je slaba. Glava jo je bolela, lica so ji gorela in neka notranja bolelost jo je

mučila. S svojimi služkinjami je bila nestrpna, a v vladnem svetu, kateremu je predsedovala, je nekaterim dala ukor zaradi nemarnosti. Vrnila se je v svojo sobo razdražena in potrta. Po naključju ji je pogled padel na rdečo rožo, ki je bila še v vazi. Vzela jo je v roke in jo poduhala. Toda njen vonj ni bil več tako močan, dasi je bila cvetlica še sveža. Nato pa jo je popadla nestrpnost, da je rekla:

»Bedasti cvet! Morda je tvoj silni vonj kriv mojega glavobola. Saj sem ob pamet, da še hranim ta sumljivi dar neznanega drzneža!«

Vrgla je rožo skozi odprto okno. Zavratna cvetka je zadela ob jasmينو vejico in na njej obvisela.

Zvečer je prejela vest, ki je naglo razpršila njeno ljubezensko hrepenenje. Ves bled in trepetajoč je prišel Semnu ter ji naznanil, da je Tutmes pobegnil iz Buta.

Ko je Hatasu prejela vest o nevarnosti, ki grozi njeni moči, je potlačila v sebi vsa ostala čuvstva ter z običajno hladnokrvnostjo odredila potrebne varnostne ukrepe. Nekaj dni je minilo v mrzlični dejavnosti. Tutmes se ni še pojavil, toda varnostni ukrepi so bili takšni, da je bila vsaka misel na vstajo v tem trenutku blazna.

(Dalje.)

teri ovinjeni fantalini pozno po noči rogovilijo po vasi. O dekletih bi tudi nekaj povedali, pa danes molčimo. Vaški vodnjak bi tudi že bil lahko dovršen, če bi bilo lepo vreme in če bi imeli denar.

S Pivke.

Nova sušica. — (N e v a r e n t a t.) — Zadnje sredo okoli 1. ure popoldne je kar nenadoma završalo po vasi, tat'. Že zgodaj zjutraj je opazil Majdičev Jože, da je neka sumljiva oseba zavila proti Pivčkovi hiši; šel je za njo, a se mu je potajila, da jo ni mogel najti. Ko je po kosilu trosil gnoj na bližnji njivi, opazi zopet dotičnega človeka in takoj mu pade v glavo: tale nima dobrih namenov, zato odloži vile in teče hitro poprašat Pivčka, ki je pred kratkim prodal kravo, naj pogleda, če mu je kaj ukradeno. Ko Pivček ves prestrašen pove, da mu je zmanjkalo ves denar, alarmirajo vso vas in gredo loviti tatu, a ta je bil dobro oborožen in ni pustil kar tako do sebe; z nabasano pištolo se je obrnil proti ljudem in začel streljati. Tedaj skoči hitro eden v vas po lovsko puško in ker se tudi sedaj tat še ni hotel vdati, pomezi Majdičev Lojze s puško proti nje mu in ga s šibrami lahko rani. Ko je tat videl, da nikakor ne more uiti in ker so mu menda pošli naboji, je vrgel od sebe ukradeni denar (1030 L) ter prosil, naj ga pustijo pri življenju. Tedaj so skočili nanj in ga prijeli, da bi ga odgnali na orožniško postajo v Košano. Dva karabinerja, ki sta v bližini vršila službo, sta slišala streljanje in prihitela, zvezala tatu in ga odpeljala v Št. Peter. Kakor se je pozneje dognalo, je to zelo prebrisan tat, ki je preskrbljen z raznim vlomilnim orodjem in je izvršil v tej okolici že več tatvin.

Košana. — V dobrih 14 dneh smo pokopali 3 stare može v skupni starosti 251 let. Naj počivajo v miru!

Bač pri Knežaku. — V petek 10. oktobra je vso vas pretresla novica, da je umrl 22-letni mladenič Alojz Lipeč. Fant je komaj prišel od vojakov. Pogreb s petjem je bil prav lep in ganljiv. N. p. v m.!

Selce pri St. Petru. — Vsako nedeljo se zbiramo po gostilnah moške in fantje, pa raje si brusimo jezike ob naše ženstvo, kot da bi se pomenili o razdrapanem vodovodu. — Letina je bila srednja. Krompirja je dosti segnilo, sadja pa ni nič. Naši sadjarji so tega malo sami krivi. Tudi pri poljedelstvu nismo kaj preveč navdušeni za napredek.

Studeno. — (V e č m e s e č n e b e l e ž k e.) — Nekaj večerov sem je bilo slišati v zraku divje gosi, ki se selijo v gorke južne kraje, da tam prezimijo, kar znači bližajočo se zimo. Tudi naše planine so že zavite v belo megleno odejo, iz katere sili mrzla burja, ki bo začela skoraj puščati srenj po drevju. Poljske pridelke smo večinoma pospravili. Najbolje sta se obnesla krompir in fižol, sadno drevje nam je pa za enkrat popolnoma odreklo. Po vaških senožetih se pase velika čreda

istrskih ovac, kar marsikaterega vaščana spominja na one lepe čase, ko se je tudi naša vas zanimala za koristno ovčjerejo. Sedaj nadomeščajo ovce konji, volno pa svila in druga novodobna ropotija. Dvakrat smo se letos tudi javno zasukali in to ravno na nedeljo porcijunkulskih odpustkov, tako da so eni služili Bogu, drugi pa nasprotno. Ob nedeljah med deseto mašo je vedno vse polno postopačev okrog župne cerkve, med njimi tudi možje po zakonu, po dejanju pa ne! — Noša kratkih kril tudi počasi hira, le še nekatere — baje čtiva nevesče — jih še vedno nosijo. — Pa še nekaj: za preljudbo romarsko cerkev na Planinski gori se vlivajo novi zvonovi in bodo, ako Bog da, na velikonočni ponedeljek že klicali svetu vest, da Materi Mariji »Notranjce« sin je zvest.

(P o r o k a.) — Poročil se je g. Andrej Križman, davčni uradnik, z gospodično Ivano Šircevo. Uglednemu paru želimo obilo sreče!

Zagon pri Postojni. — (S m r t.) — 11. t. m. je po dolgem bolehanju zatisnil oči 72-letni posestnik g. Jernej Černač. Z marljivostjo in poštenostjo si je pridobil veliko kmetijo. Vseh otrok je imel 14. Vse je strogo in lepo vzgojil. Poštenemu in značajnemu Jerneju bodi Bog obilen plačnik, preostalim pa naše sožalje!

Iz Istre.

Dekani. — (V i s o k o b i s k.) — V sredo 9. t. m. je prevzvišeni tržaški škof obiskal našo vas. Že v torek smo se pripravljali za slovesni sprejem, okrasili cerkev in postavili slavoloke. V sredo ob osmih so zvonovi naznanili nadpastirjev prihod. Škof je šel najprej v župnišče, kjer ga je z lepim nagovorom pozdravila Marijina družbenica v imenu faranov. Čez eno uro je bila slovesna maša. Med mašo je milostni g. škof govoril ljudstvu v obeh jezikih. Po sv. maši smo vsi skupaj šli na pokopališče molit za mrtve. Prevzvišeni je vse pohvalil. Popoldne je šel škof na sosedno faro sv. Antona.

Na rožnensko nedeljo 5. oktobra smo blagoslovili novi veliki oltar, ki ga je darovala neka oseba iz Dekanov. Zato ji vsi farani izrekamo dolžno zahvalo. Oltar je umetno delo openskega mojstra g. Bogomirja Guština. Materijal in delo je stalo 14.000 lir. — 28. t. m. bomo pa blagoslovili nov posojilni in hranilni dom na trgu sredi vasi. Stane okoli 50.000 lir. V hiši bo poleg posojilnice tudi zaloga umetnih gnojil, pošta in tudi davkarija. To bo prav ugodno za nas, ki smo morali za vsako malenkost v Koper.

Izpod Nanosa.

Iz vseh krajev beremo poročila v »Novem listu«, le od naših krajev se malo oglašamo, dasi je cele koše novic. Nekoliko pozno je že, pa vendar povemo: dne 31. 8. je prevzvišeni knez in nadškof goriški delil sveto birmo. Sprejeli smo ga z velikim veseljem in radostjo. Otroci

— birmanci so se pa vrh tega veselili sladkih kolačkov, orglic, nekateri so celo ure dobili. Mi smo se pa veselili besede božje, katero nam je tolmačil sam prevzvišeni. — Pri nas je letos dvakrat treščilo, in sicer je meseca junija udarila strela v Brezju pri Štihu; vse je zgorelo. Dobili so le pičlo zavarovalnino, katere pa menda še niso nakazali. Drugič je treščilo meseca julija na Malem brdu pri Marmontu v starodavno zgodovinsko hišo, v kateri je bil nekoč sam francoski general Marmont na stanovanju in ima po njem hiša tudi priimek »pri Marmontu«. Tudi tukaj je zavarovalnina pičila in ni še izplačana. — Krompirja je pod Nanosom še precej. Smo ga večinoma izkopali. Kar ga je še v zemlji, bo menda gnil, ker traja neprenehoma grdo deževje. — Tudi mi Podnanosci smo lahko ponosni na našega č. gosp. župnika hrenoviškega. V Hrenovice je prišel 14. sept. 1904. kot upravitelj, od 6. aprila 1906 in dosedaj pa nas vodi kot župnik. Celih 24 let že vlada našo faro. Koliko je prestal med svetovno vojno. Pa vse je potrpežljivo prenašal. Bog nam ga ohrani še mnogo let! — Nadalje povemo, da imamo Podnanosci denarja kot peska, ker smo imeli zadnje čase kar tri plese, Prvič: 24. avg. velik ples na prostem v Hruševju; tam smo videli par deklet, ki so letos junija meseca šele zapustile šolske klopi. Drugič je bil velik ples na dan sv. birme 31. avg. pri Sajevčah. Tretji ples na prostem je bil pa dne 7. in 8. sept. v Slavinjah, kjer je pa hvala Bogu plesalce dež zapodil. Za sedaj naj zadoštuje, bomo drugič še kaj povedali.

Novi zvonovi na Vogerskem.

Prečastiti gosp. župnik Franke se je pridružil gg. cerkv. predstojnikom, ki so želeli vedeti, kako odškodninsko blago imajo v zvoniku. Pret. mesec sem tej želji ustregel. Zvonovi na Vogerskem kot v Čezsoči (Bassano Veneto), v Pevmi (Vittorio Veneto), v Dol. Tribuši in skoraj gotovo tudi na vipavskem Slapu (Padova) zaslužijo enako oceno: celotni glasovi posamnih zvonov so precéj dobri, zvočno ostri, glasovno bliščeči, toda med seboj v zvonilu niso dobro uglašeni. Glasbeno neizobraženemu ušesu daje že soglasje notranjih delnih glasov zvoná občutek lepe glasbe in s tem mu odvrta pozornost na nesoglasje udarnih tonov v zvonilu. Posledica tega je splošna hvala župljanov, zvonoznanec je pa taki pohvali nedostopen.

Domnevam, da so tvorili prejšnji zvonovi na Vogerskem lestvične stopinje: 1, 3, 5; zdaj pa je soglasje še bolj narazen kakor 1, 4, 6; oboje je nepriporočljivo. Zvonar je hotel s pilo na robu pod krilom pomagati, kar pa je nedovoljeno in nedosegljivo. Brenčanje je v začetku zelo slišno, pa prehitro zelo oslabi. S celotnim vtisom so župljani gotovo zadovoljni.

Pomilovalen nasmeh mi je pa izsilil pogled na mali zvon, ki tehta komaj 156 kg, pa ima, Bog ve, koliko težji železni jarem. Da bi le premočno zvonjenje lahkega zvona ne prekucnilo ter ga postavilo na glavo!

Strahovita nesreča.

V torek zjutraj ob polosmih se je v obmejnem holandsko-nemškem mestecu Altsdorfu pri Aachenu pripetila taka nesreča, kakršna že dolgo ni za beležena v zgodovini rudarstva. V zrak je namreč zletelo podzemsko skladišče dinamita, ki so ga rudarji rabili za razstreljevanje. Da je bila nesreča popolnejša, je par minut za dimnitom zletelo v zrak še sosednje skladišče bencina. Ko se je dim razkadiril, so videle oči velikanski kup razvalin. Vsa poslopja, žgalnice rude in stolpi nad rovi so se zrušili in vse pokopali pod seboj. Kar je še ostalo, so pa že lizali mogočni plameni. Ob času nesreče je bilo pri delu 2062 delavcev, 400 jih je delalo v raznih žgalnicah na površju, in tu je največ žrtev, dosti ostalih je pa zasulo v rove.

Brž so pritekale na pomoč cele čete reševalcev iz sosednih rudnikov. Živim pokopanim so na poseben način jeli dovajati čistega zraku. Do skupine 200 pokopanih so prišli v zvezo s pomočjo telefona. Rešiti jih pa še niso mogli, ker so vsi rovi strahovito razdejani. Zanje se resno boje, ker se v podzemlju razvijajo strupeni plini. Dozdaj so izvlekli izpod ruševin okoli 100 mrtvih, 90 zelo težko ranjenih, 200 jih je še živih, pod zemljo, ki čakajo, da jih reši smrt ali reševalni oddelki. Precej rudarjev, ki so bili priče nesreče, je znorelo. Brez dela je zdaj kakih 3000 delavcev.

Po par mesecih, odkar je Nemčija doživela strahotno rudarsko nesrečo v Šleziji, kjer je bilo 152 rudarjev mrtvih, zopet nova, še hujša. Po vsej Nemčiji vise črne zastave v znak splošne žalosti.

Okno v svet.

Volitve na Španskem.

Španski ministrski svet je sklenil razpisati volitve v državni zbor. Vršile se bodo 21. decembra. Ta sklep je bil sprejet gotovo pod vplivom vrnja med ljudstvom, ki se od odstopa diktatorja De Rivere še ni poglelo. Nasprotno! Zadnje tedne je jelo od porno gibanje prav sumljivo naraščati. Ljudska nezadovoljnost se je začela obračati proti vladarju in širiti se je jela republikanska misel. Volitve so zadnji poskus naravnati ljudsko pozornost v drugo smer. Svobodnih volitev na Španskem ni bilo, odkar je zavladal Primo de Rivera.

Avtonomija Podkarpatske Rusije.

Podkarpatska Rusija, ki je bila do konca vojne del Ogrske, je postala po vojni sestavni del češko-slovaške republike. Predstavniki podkarpatskih Rusov, katerih je nad pol milijona, so se prostovoljno priključili Čeho-Slovačkom, a zahtevali za svojo deželo avtonomijo, to se pravi deželni zbor, ki bo izdajal zakone, lastno uradništvo in tako dalje. Čehi so to sprejeli in tako je prišlo v mirovno pogodbo tudi določilo o pokrajinski avtonomiji Podkarpatske Rusije. Do danes češko-slovaška vlada te obljube ni izpolnila, češ da razmere tega niso dovoljevale in da ljudstvo za avtonomijo ni še zrelo. Pred par dnevi je pa imel zunanji minister Beneš v praškem senatu govor, kjer je rekel, da je vprašanje sedaj dozorelo, da je bil on vedno za avtonomijo in jo bo Podkarpatska Rusija sedaj dobila.

Boj za Palestino.

»Novi list« je že pisal, kako so Judje v svetovni vojni dosegli pravico, da si smejo zgraditi v svojem starem bivališču Palestini novo domovino. Judje so namreč edini narod, ki je razkropljen po vsem svetu in nima nikjer pravega doma. Angleži so dobili zato od Zveze narodov nalog, naj prevzamejo vlado nad Palestino in dovolijo

Judom, da se tukaj naseljujejo. Židje so začeli nato zbirati po vseh deželah denar, ustanovili svetovno judovsko organizacijo, ki je nakupovala v Palestini zemljo ter selila tja tisoče in tisoče družin. V Palestini se židovske naselbine vedno bolj množe, v deželi nastajajo podjetja, v Jeruzalemu ima jo celo judovsko vseučilišče. Pri vselejvanju so pa prišli Judje v hude spore z domačim arabskim prebivalstvom, ki brani na vse kriplje svojo zemljo in noče, da bi ga tuji izrinili iz dežele. Lansko leto so se vročekrvni Arabci vzdignili na Jude in jih začeli kar klati. Angleško vojaštvo je upor Arabcev sicer s silo zatrla, a vse židovsko časopisje na svetu je kljub temu napadalo Anglijo, da ni znala štiti judovskih naseljencev. Ravnotako napadajo pa Angleže tudi Arabci, češ da podpirajo Jude proti domačemu prebivalstvu. O razmerah v Palestini se je vršila to poletje tudi pri Zvezi narodov zelo ostra razprava.

Sedaj je angleška vlada priobčila spomenico, kako misli vladati v bodoče nad deželo. Po mnenju židovskih voditeljev — pravi spomenica — bi morala Anglija skrbeti predvsem za to, da si Judje ustanover v Palestini svojo domovje, med tem ko je zaščita ostalega prebivalstva postranska zadeva. Angleška vlada misli, da je to naziranje popolnoma zgrešeno. Angleži ne morejo braniti koristi Judov na škodo ostalega ljudstva.

Gospodarske razmere ne dopuščajo za sedaj novega doseljevanja Judov, saj so Arabci sami v največji bedi. Anglija bo vpeljala v Palestini deželni parlament, sestojec iz angleškega vladnega komisarja in 22 članov. Deset poslancev bo imenovala vlada, 12 jih bo izvolilo ljudstvo. Ker tvorijo Arabci ogromno večino prebivalstva, bodo izvoljeni poslanci najbrž skoro sami Arabci, ki bodo imeli tako vpliv na upravo dežele.

Ta izjava angleške vlade je tako razburila Jude, da je predsednik svetovnega židovskega sveta dr. Weizmann v znak protesta odstopil.

V obrambo našega duhovništva.

Glasilo Vatikana »L'Osservatore Romano« od 15. oktobra priobčuje članek v obrambo vrhpoljskega župnika Antona Papeža, o katerem so pisali časniki, da je o priliki umora učitelja Sottosantija pokazal svoje protitalijansko in protifašistovsko mišljenje s tem, da je skušal odreči umirajočemu tolažila sv. vere. Strast in politična zaslepljenost da sta ga zapeljala, da je v najvažnejšem trenutku, ko je šlo za rešitev človeške duše, pozabil na svoj vzvišeni poklic in uničil tako najvišji pozemski smoter duhovništva. Listi so pisali, da je bil župnik Papež radi tega aretiran.

Vest o aretaciji — pravi Osservatore — so časniki nato preklicali. S tem so se zrušile vse obrekljive sumnje, ki so ob prvih časopisnih poročilih nastale v nepoučenem bravcu, da je bil župnik Papež čeprav le oddaleč pri zločinu udeležen ali da je o njem vsaj nekaj vedel. Župnika so oblastva le pridržala, a ne aretirala. Pozneje — pravi »L'Osservatore Romano« — so listi tudi to vest preklicali in rekli, da so oblastva župnika Papeža le povabila k sebi, da pojasni svoje zadržanje, na kar se je takoj vrnil v svojo faro. Iz tega sledi, da je župnik vse obtožbe izpodbil in dokazal svojo nedolžnost. Toda medtem ko so listi — pravi L'Osservatore Romano — prej z veliko urnostjo seznanjali bravece z vsemi podrobnostmi obrekovanja, so sedaj prepustili zdravemu razumu bravecev, naj naredo sami potrebne zaključke, čeprav so vedeli, da se zdravi razum ravno tedaj, ko ga kličeš, iz strahu skrije.

Ko gre za čast državljana, za ugled duhovnika in za pravico, je treba pisati jasno in določno. Listi bi morali pisati takole:

1. Anton Papež, župnik iz Vrhpolja pri Vipavi se ne meša v politiko in je dober duhovnik.

2. Pri tej priliki so ga nezasluženo osumnili in obtožili, toda on je dokazal, da so bile obtožbe lažnive.

3. Zakaj ko so ga nepričakovano poklicali in ga zagotovili, da ne gre za prostovoljno smrt, je hitel umirajočemu na pomoč in zvršil pri njem s pobožnostjo vsa opravila svoje duhovske službe.

Samo če se resnica tako pribije, spozna lahko vsak bravec zmoto.

S temi izvajanji glasila sv. stolice se strinjamo.

Socialne sličice.

Skrb za številne družine.

Zadnja ljudska statistika na Francoskem je pokazala, da število mrtvih presega za 12.000 število novorojenih. Da se temu propadanju Francozov odpomore, je poslanska zbornica sprejela postavbo, da bodo starši za vsakega drugega otroka prejeli okoli 2000 lir podpore. Za vsakega nadaljnjega otroka pa okoli 2700 lir. Po 60. letu pa bodo starši številnih otrok dobivali

stalno pokojnino od 2000 do 4000 lir. — Tudi Belgija skrbi za zdrav podmladek. Tam dobiva kar 738.000 družin denarne podpore za otroke. Me-sečni prispevki znašajo po 110 do 150 frankov za otroka. Očetje številnih družin uživajo razne davčne olajšave. — Na Ogrskem so določili narodni praznik sv. Štefana za dan, ko se materam številnih otrok dele izdatne podpore. — V Italiji se prav tako skuša dvigniti število rojstev s podporami. Nazadovanja rojstev je pač poleg pomanjkanja moralnih sil v človeku krivo zlasti slabo gospodarsko stanje.

Brezposelnost tare Angleže.

Angleška javnost je vedno bolj razburjena radi brezposelnosti, ki z dneva v dan narašča. Dne 8. t. m. je število brezposelnih prekoračilo 2 milijona in doseglo silno število: 2 milijona 139 tisoč 570. Če bo šlo tako na-

prej, bo imela Anglija za božične praznike 3 milijone brezposelnih. Za to velikansko armado nemaničev potrosi angleška vlada okrog 70 milijonov lir dnevno ali 3 milijarde lir na leto. Če bi se pa število brezposelnih ustalilo na treh milijonih, bi morala vlada plačati za nje okrog 8 milijard lir letno. To pa niti za bogato Anglijo niso mačje solze.

Za lene in pridne delavce.

V Rusiji so prišli na prav izvirno misel, kako lene delavce podžgati k delu. Delavci, ki jih uradno priznajo za lenuhe, bodo morali nositi pripet »Oblomov red.« Oblomov je oseba iz nekega ruskega romana in je naslikan kot brezdelnež, ki živi na ramah drugih. »Odlikovane« Oblomovce bo vsakdo na ulici smel zasmehovati. Pridnim delavcem bo pa vlada preskrbela izlete in poučna potovanja na državne stroške.

Kaj se sliši po svetu.

»Pisateljske brigade.«

V Rusiji hočejo kar čez noč vse industrializirati. Da bi industrializacija Rusije, ki je v prvi vrsti poljedelska zemlja, bolj pospešili, so ukazali vsem pisateljem, da morajo v pesmih in povestih povzdigovati delavski stan. Pa ni še dovolj: vse pisatelje so uvrstili v posebne »pisateljske brigade,« ki morajo po par ur na dan hoditi v tovarne na delo. To je soldaško!

Zvon vseh mrtvih.

V mestu Roveretu na Tridentinskem je vojni muzej. V stolpu poleg muzeja je obešen »zvon vseh mrtvih.« To je velik zvon, vlit iz topov vseh narodov. Letos za vernih duš dan se bo ta zvon zamajal v linah in njegovo donenje bodo z radijem prenesli po vsem svetu. Vsi narodi bodo lahko čuli mrtvaško pesem, ki jo poje bron topov o veličastju smrti, ki so vražnike od včeraj v mrtvaškem objemu pobrati...

Življenje za vid.

Neki Eteurin Jelly je bil dolgo let slep. S spretno operacijo so mu zdravnik vid vrnili. Mož se je solnčne svetlobe tako razveselil, da ga je od vesolja zadela kap.

Zlata mrzlica.

Blizu mesta Toronto v Kanadi so baje odkrili ležišča zlata. Komaj so prebivalci sosednih krajev za zlato zvedeli, se jih je lotila prava zlata mrzlica. Vse, staro in mlado, moški in ženske je kakor obsedeno začelo drveti peš, v avtih, na letalih v blagoslovljeni kraj, vsak je upal, da bo našel košček zlata. V nekaterih vaseh so sploh vsi prebivalci popustili hiše in polja in so šli za zlatom.

Priložnostni balkon.

Pariška mestna hiša je čakala že marsikak zgodovinski dan. Mnogoteraz zgodovinska oseba je že tu govorila zbranim Parižanom. Toda, oh groze, te dni se je eden mestnih očetov spomnil, da so vsi tisti slavni govorniki podžigali množice le skozi okna,

zakaj pariška mestna hiša nima — balkona. Da se temu nedostatku odpo-more, so sklenili stesati lesen balkonček, ki ga bodo po potrebi kar na okno pritrdili. Ko bo potreba, bodo junaki dneva kar odtod kot iz cvetličnega koška govorili.

Po čem so podpisi?

Neki pariški hotelir je te dni prodajal podpise slavnih mož. Nabiral jih je iz raznih hotelskih knjig. Najdražje je prodal podpis slavnega pesnika Viktorja Hugoja. Šel je za 630 frankov. Poincarejev podpis (t. j. košček papirja in na njem lastnoročno zapisano ime in priimek) je kupil nekdo za 75 frankov. Najmanj so ponujali za kraljevske podpise. Podpis Karla X. je vrgel le 25 frankov. Za borih 18 frankov je pa bil prodan podpis meščanskega kralja Alojza Filipa.

Leteči človek.

Neki italijanski inženir iz Genove je prišel na dan z velikansko iznajdbo. Posrečilo se mu je sestaviti majhen stroj, teža 30 kg, ki se pritrdi pod ramena in človek se lahko dvigne v zrak in leti s hitrostjo 60 kilometrov na uro. Stroj ima tudi krila kot letalo in majhen motor za pogon. Torej ne bo dolgo, pa bomo letali po zraku.

Ne smejo imeti avtomobilov.

Profesorski zbor visoke šole v Illinoisu v Združenih državah ameriških je sklenil prepovedati visokošolcem, da se vozijo z lastnimi avtomobili, češ da dijaki avtomobilisti pri učenju slabše napredujejo. Avtomobil požre mladim ljudem mnogo časa, jih spravljaja v nasprotja z zakoni in povzroča mnogo nesreč.

On »občuti« vreme...

Ali je mogoče, da kdo »občuti« vreme in ga zna deloma prerokovati? Znanstvo danes tega ne zanika in pravi: Kdor vnaprej »občuti« vreme, je moral imeti kako vnetje, kakšno rano, zlomljeno kost ali kaj podobnega. Mišičevje v okolici ranjenega me-

sta je izgubilo svojstvo nategovanja in krčenja. Sprememba vremena je vedno v zvezi s spremembo vlage v zraku. Če se bliža dež ali mraz, se vlaga množi, če pa ima biti lepo in toplo vreme, se vlaga manjša. Vlaga pa ima za posledico, da se telesa razširijo, pri manjši vlagi se krčijo. Človeško mišičevje tudi vsrkava vlago in takrat se širi. Ker so gotova mesta izgubila svojstvo širjenja, ostanejo vedno enaka, dočim se okolica razširi: iz tega se razvije bolni občutek. Ni pa treba, da se občuti bol le v slučaju, da se vreme slabša, temveč lahko boli tudi, če se vreme boljša.

Dve bradi.

V madjarski prestolnici Budimpešti pozna skoro vsako otroče policijskega načelnika starega Miklavža Bezzegh-Huszagha. Pa ne zato, ker je glava policajev, marveč zato, ker ima Bezzegh-Huszagh dolgo, sivo brado. Razen brade ima pa tudi navado nepričakovano obiskovati podrejene urade. Poleg tega pa sivobradi Miklavž tudi želi, da ga vsi podložni kolikor mogoče spoštljivo sprejmejo. Zato so vsi policijski uradi imeli nastavljenega posebnega stražnika, ki je imel nalogo njegov prihod telefonično javiti uradnemu predstojniku. Ta je potem poskrbel za dostojen in uslužen sprejem. Nekega dne javi službujoči stražnik načelnikov prihod. Uradniki so brž vse deli v red, a pričakovanja ni bilo. To se je ponavljalo par dni. Še bolj začudeni so pa bili vsi uradniki, ko so zvedeli, da Bezzegh-Huszagh vsak dan izgine v notranjem ministrstvu.

Nekega dne pa je stražnik pred policijskim ravnateljstvom skoro omedlel. Videl je prihajati dva Bezzegh-Huszaghia: eden je izginil v notranjem ministrstvu, drugi pa v policijskem ravnateljstvu. Čisto pravilno, ker eden je bil pravi Bezzegh-Huszagh, drugi pa notranji podtajnik Sztranyavszky. Ker sta oba popolnoma podobna si sivobradeža večkrat povzročala zmešnjave na policiji in v notranjem ministrstvu, si je eden sedaj brado odrezal.

Detektivova smrt.

Zadnjič enkrat so listi pisali o smrti pisatelja Conana Doylea, ki je ustvaril svetovnoznanega tajnega policaja Sherlocka Holmesa. Predzadnje sredo pa je umrl v Njujorku pravi detektiv svetovnega slovesa Allan Pinkerton, star 54 let. Pinkertonova družina se je že zdavna bavila z detektivstvom in ustanovila detektivsko pisarno z 2000 najboljšimi tajnimi policaji. V svetovni vojni so bili poslani kot tajni ogleduhi proti Nemčiji in Avstriji. Delovanje glavarja teh detektivov Allana Pinkertona je popisano kot Sherlock Holmesovo v raznih zgodbah. Mednarodni zločinci se bodo zdaj malo oddahnili.

Srečen zakon.

V mestu Bellichow v Nemčiji je žena nekega čevljarja povila 17. dete. Za botra bo predsednik republike maršal Hindenburg. Oče ima 42, mati pa 36 let in sta oba čila in zdrava.

Hudičevo delo.

Vse zlo na svetu je hudičevo delo. V nemških mestih Wismarju in Ljubeku pa kažejo kot hudičevo delo nekaj, kar ni zlo in je povrh vsega še v cerkve postavljeno. V Wismarju imajo namreč okoli krstnega kamna na posebno čudne načine sprepletano in izdelano železno ograjo. Kje imajo prečudni zavoji začetek in konec, tega še danes ne morejo dognati. Tudi se ne ve, da bi kdaj kak umetni kovač to delo napravil. Že parkrat v zgodovini so skušali posneti to železno ograjo, pa ni šlo. Zato je splošno zavedanje mnenje, da je to železno mrežo skoval sam hudič, da bi zabranil pristop h krstnemu kamnu. Prav podobno železno ograjo kažejo tudi v Ljubeku. Tu obdaja pa prižnico.

Samomorilčev umor.

Na prav nenavaden način je v četrtek neki samomorilec ubil znanega njujorškega bankirja Alfreda Korndorferja. Ta je sedel v avtomobilu v pritličju nekega nebotičnika. Naenkrat se visoko gori v 30. nadstropju odpre okno in v globino se vrže neznan moški. S težo je samomorilec padel naravnost v avtomobil in do smrti pomečkal sedečega bankirja.

Hudičevi verniki.

Dosti različnih ver je na svetu, a najbolj čuden izrodek verskih čustev, če jih smemo tako imenovati, je pa vera in čiščenje hudiča. V srednjem veku so zlasti o čarovnicah in astrologih govorili, da imajo ozke prijateljske in poslovne stike s samim in pristnim peklenščkom. Toda tudi po srednjem veku so se dobili ponajveč odpadli duhovniki, ki so brali hudičeve ali tako zvane »črne maše«. O znani priležnici francoskega kralja Ludovika XIV. se ve, da je hodila k »črnim mašam«, ki so bile prave orgije bogokletstva in poltenosti. Abbé Guinibourg je v Parizu obhajal take črne maše. Vsi gospodeki, ki so hoteli nekaj več veljati kot navadni ljudje, so smatrali za zelo »nobel« hoditi tja in pokazati, da se hudiča ne boje. Pri tistih obredih so imeli na oltarni mizi narobe postavljeno razpelo, kelih so napolnili z živalsko krvjo. Okoli oltarja so pa plesale v tenčice odete deklice.

Podobni obredi satanistov so se ohranili še do danes po Angliji, Franciji in celo med boljševiki. V Odesi sta zbrala okoli sebe družbo satanistov neki pop Elija in plesalka Irina. Seveda se hudičevi verniki zbirajo le tajno.

Precej pozornosti je pa zbudilo v Varšavi na Poljskem odkritje nove satanske družbe, ki jo vodi 88-letni stari Česlav Čynsky. Mož, ki še prav mladostno izgleda, si je že v carskih časih pridobil s svojo hipnotizersko močjo precej pristašev. V Petrogradu je imel posebno molilnico, vso prevlečeno s temnim damastom in z veliko Luciferjevo sliko na sredi. Tu je gorel večer ogenj, ki je razsvetljeval dvo-

rano. Čynsky, ki si je dal naslov »Satanov namestnik na zemlji«, je pridobil pristašev tudi po Nemčiji. To so bili večinoma ljudje ali polni domišljavosti ali pa prevzeti poltenosti, kateri so lahko pri »črnih mašah« ustrezali.

Nazadnje se je Čynsky nastanil v Poljski. Pozornost oblasti so nazadnje vzbudili nekateri samomori mladih in lepih deklic iz odličnih rodbin. Bile so satanistkinje; nazadnje jih je groza ali satanska omama tako prevzela, da so iskale rešitve v samomoru. Končno je policija prišla satanovemu namestniku Čynskyju na sled in ga zaprla z njegovimi verniki vred. Uradne hudičeve »cerkve« je za enkrat konec.

Hoče v zapor.

Tržaški pleskar Jože Moseg je bil brez dela, jela in strehe. Kako si pomagati? Ker je bil pošten, si ni hotel pomagati iz zagate s kakšnim nedovoljenim dejanjem. Tuhtal je sem in tja. Pa mu je prišla svojevrstna misel. Stopil je na policijo in zaprosil komisarja: »Vtaknite me za par dni v luknjo.« »Zakaj pa? Kaj ste pa napravili?« se je glasilo začudeno vprašanje. — »Nič, sem še nekaznovan, a nimam kaj jesti in kje spati.« — »Vam ne morem pomagati. Coroneo (tako pravijo znanim tržaškim zaporom) ni nikako zavetišče za uboge in tudi ne dobrodelen zavod.« Žalosten je Jože odkorakal. Ko je pred ruskim konzulatom opazil dva stražnika, mu je nova misel planila v glavo. Z dvignjenimi pestmi je naskočil nič hudega sluteča varuha postave. »Ali ste znoreli?«, mu kličeta. »Ne, nisem še, toda če me ne spravita pod ključ, najbrže bom.« Orožnika vzameta razjarjenega Jožeta v sredo in ga peljeta na bližnji komisarijat. Ko so dospeli v uradno sobo, je Joža znova podivjal. Vzpodbujajoč sam sebe s klici kot: »Jože, razbij vse, tako si zagotoviš kruh.« se je zakadil proti pisalni mizi, razbil črnilnike in skušal prevreči mizo. Orožnika sta njegovo nadaljne »delovanje« seveda nemudoma preprečila

in ga odpeljala v Coroneo. S hvaležnim vzdihom je prestopil prag mrke hiše in zamrmral: »Konečno vendar! Zdi se mi, da sem prerujen.« Radi vseh teh nastopov je Jože pred nekaj dnevi stal pred sodnikom, ki ga je obsodil na 6 mesecev ječe. »Samo šest mesecev za vse moje zločine,« je godrnjal, ko so ga odpeljali, »ali bi bil moral porušiti kar celo hišo? ...«

Nova župnija v Medani.

Medana je postala župnija. Stoletna želja Medancev je izpolnjena. S knezovnadškofijskim odlokom št. 2694 z dne 14. 10. 1930. je kuracija bila povišana v župnijo. Če na kratko pregledamo zgodovino medanske cerkve, moramo poseči nazaj najmanj v 13. stoletje, ko listine že govore o naselbinah in o kmetijah na medanskem hribu. Kakor takrat v listinah, tako so še danes ohranjena ista krajevna imena polj, njiv in brajd. Medanska cerkev obstoja najbrž iz časov oglejskih patriarhov. Neka kronika ugotavlja, da je bila medanska župna cerkev l. 1627. prenešana v Biljano. Pri tem pa je napadena trditev, da bi bila Medana kdaj župnija, ker je bila že iz početka podrejena biljanski fari (ustanovljena leta 1296.). V Medani je bila le župna cerkev, kjer so maševali biljanski župniki. Tako torej razumemo, da ni bila prenešana v Biljano župnija, ampak le župna cerkev. Po ustnem izročilu je Medana slovela tiste čase kot božja pot, kamor so radi hodili Korošci, ki so našemu kraju rekli »sadni vrt«. Naši stari pravijo, da ime Medana izvira od tega, ker so imeli »medeno« Mari-

V kratkem se bo otvorila

TRGOVINA

v via Carducci št. 6 — Gorica,
založena
z bogato izbero sukna za moške
in ženske

PO ZELO PRIMERNIH CENAH.

GIOV. FELBERBAUM.

ZA OBUVALO RABITE SAMO ČISTILO

LODIS,

KI USNJE OHRANI, OMEČI
== IN OSVETLI. ==

Izdelek tvrdke „SIDOL COMPANY“ - Trst, via della Fonderia 3.

jo. Šele l. 1756. je bila ustanovljena duhovnija, in sicer kaplanija. Prvi medanski duhovnik je bil Filip Mozetič. Za kaplanijo je prišel vikarijat, ki je trajal do l. 1894., ko je postala cerkev kuracija in I. Kurinčič prvi kurat. Danes je župnija in Josip Milanič je prvi medanski župnik. Po 145 letih obstoja duhovnije je cerkvena občina postala samostojna.

* * *

V torek 21. t. m. so novi župljani proslavili nad vse slovesno ta izredni praznik. Vzradoščena vas je s pritrkovanjem zvonov in razsvetljavo pokazala vsem Brdam svoje veselje. Obilna udeležba ljudstva in mnogoštevilna duhovščina je povzdignila sloves tega dne in počastila novo župnijo in novega župnika, ki je imel v njih spremstvu slovesen vhod v cerkev, kjer se je izvršilo njegovo vstoličenje. Pred mašo je slavnostni govornik, domačin g. prof. dr. M. Toroš orisal pomen in čast velikega dogodka, nakar je po zahvalnem »Te Deumu« novi g. župnik s spremstvom zapustil cerkev. Pred zborom vseh je gospod Lovko Toroš prebral udanostno izjavo in zahvalo Medancev prevzviš. kneznadškofu, obč. nač. baronu Codelliju, g. drju. M. Torošu in vsem onim, ki so pripomogli do uresničenja medanske župnije. Brhka deklica je potem deklamirala priložnostno pesem, a domači pevski mešani zbor je na koncu zapel »Pozdrav«. S tem je bil uradni del proslave zaključen.

Živel naš župnik, naj Bog ga ohrani!
Živela župnija v Medani!

l. z.

Gospodarstvo.

Trg kmečkih pridelkov.

Trst, dne 21. oktobra 1930.

Sadje: grozdje 120—240, kostanj 80 do 140, jabolka 200.

Zelenjad: radič 150—400, cikorija 100, zelena 80—100, zelje 60, kislota 120, ohrovt 90—100, solata 160, endivija 120, solatica 220, fižol v stročju 140, za luščenje 200, špinača 160 in 240, blede 100, pesa 60—80, paradižniki 80, paprika 140, repa 30.

Krompir 40—60.

Gorica, 22. oktobra 1930.

Sadje: belo grozdje 180, črno grozdje 110, kostanj drobnjak 50 do 80, maron 100 do 110, jabolke 130 do 230, smokve 50 do 60.

Zelenjad: vrzote 30 do 50, kapus 50, solata 40 do 60, zelena 80, špinača 110 do 130, paprika 100, paradižniki 120, repa 20 do 30, koče 140, fižol za mrvenje 180.

Krompir 35 do 40; jajca 65 do 75, maslo 12.

MLADO VINO.

Čim konča burno vrenje mladega vina, se začne kaplja čistiti: glivice sedajo na dno med drože, ker so do-

končale svoje delo, ki obstoji v tem, da pretvarjajo moštni sladkor v alkohol in ogljikov dvokis.

Večkrat pa ostane vino sladkasto, kljub temu da je vrenje ponehalo. Ta sladkoba je kriva, da se vino težko čisti in da se v toplih mesecih pokvari in začne zopet vreti. Sladka vina, predvsem sladka rebula, so na mestu le v zimskih mesecih ter morajo biti med tem časom tudi popita. Za poznejšo prodajo, predvsem za tople mesece, morajo biti vina popolnoma povreta, prosta grozdnega sladkorja. V tem oziru par migljajev:

Ko je ponehalo glavno vrenje mošta, vzemi močan drog in mlado vino v sodu dobro premešaj. Tako dvigneš drože, s temi glivice in vrenje zopet začne: glivice pretvorijo še zadnji sladkor v alkohol. Letos sicer ni bilo posebno sladkih moštov, a kljub temu naj vinogradniki premešajo mlado vino v sodu.

Pod večer je sedaj hladno, noči so mrzle. Zunanja toplota pade na komaj nekaj stopinj nad ničlo. Če je tako nizka toplota tudi v kleti, vrenje poneha in v takih slučajih je treba segreti kipeče vino. Najbolje napravimo, če segrejemo s pečjo celo klet. Lahko segreješ mlado vino tudi pri ognju: v kotlu do največ 50° Celzija. To segreto vino vlij in premešaj v sodu, ki je prenehal radi mrazu z vrenjem in je vino še sladko. Najboljša pa je peč.

Mlada vina delajo zelo rada cvet ali kan, ki se razvije, če niso sodi polni. Čim poneha kipenje, moraš sod doliti skoraj do vrha. Soda ne puščaj odprtega, temveč naj bo začepljen s kipelno veho.

Obvezne gnojiščne jame.

Ministrski svet je na seji dne 17. oktobra spremenil sedanje določbe glede obveznih gnojiščnih jam. V kratkem bodo izdali prefekti za vsako deželo posebne odloke, ki se pa bodo morali ravnati v glavnem po naslednjih dveh vidikih: 1. nepropustno gnojiščno jamo morajo zgraditi vsi, ki imajo hlev za več kot dve odrastli živali, bodisi goveje pasme ali kopitarjev (konj); 2. gnojiščne jame bodo morale biti zgrajene v roku treh let od dneva, ko bo prefekt izdal odlok. V »Novem listu« sporočimo podrobnosti zakona, čim izide.

Ne pasi prezgodaj!

Ne goni živine na pašo, predno se ni posušila rosa ali izginila slana. Solnce naj travo dobro segreje, predno pride trava v kravji želodec. Mrzla trava povzroča napenjanje, kar ti prizadeva velike skrbi in mogoče tudi občutno zgubo.

Hočeš presaditi veliko drevo?

Lahko presajaš tudi velika drevesa, a opravilo mora biti izvršeno zelo pazljivo:

1. Presajati je treba v dobi, ko drevo počiva: pri nas od oktobra do marca.

2. Zelo je treba prikrajšati krono in enako tudi korenine, ki naj bodo

v soglasju s krono: naj jih ne bo več, a tudi ne manj kot vej.

3. Presajaj ob suhem vremenu.

4. Ne pritiskaj z nogo zemlje h koreninam, temveč pokrij korenine z 40 do 50 cm debelo plastjo zemlje, ki se bo že vlegla h koreninam.

5. Ne pozabi drevesu pognojiti s hlevskim gnojem, še bolje s kompostom; korenine pokrij z drobno in dobro zemljo, na vrh naj sledi plast gnojja ali komposta, najbolj na vrh deni zopet navadne zemlje.

Skrbno presajeno veliko drevo bo sicer prvi dve leti po presaditvi z rastjo oklevalo, a tem bujnejše bo rastlo pozneje.

Pšenico posej

vsaj do konca tega meseca. Če jo boš sejal pozneje, boš sicer tudi imel pridelek, a bo bolj pičel, česar nočeš.

Modra galica bo morala biti po ceni.

Cena modre galice zavisi od cene bakra, iz katerega se dela. Trenotno ima baker ceno 10,8 dolarjev centov za libra, dočim je stalo januarja in februarja meseca t. l. še celih 21 centov ali 4 lire. Cene bakru in vsem kovinam so padle radi hude gospodarske krize v vseh državah.

Med — otroška hrana.

Otroci radi ližejo med, ki njih telesu zelo prija. Pri dojenčkih in majhnih otrocih sploh vpliva med mnogo bolje nego sladkor. Številni poskusi so pokazali, da otroci prav radi jemljejo z medom oslajeno hrano ter da pridobijo na živahnosti in ne jočejo. Iztrebki so enaki kakor pri otrocih, ki se hranijo z maternim mlekom. Med še ni toliko raziskan, da bi poznali vse njegove sestavine, a gotovo vsebuje tiste skrivnostne snovi, ki ohranjajo življenje, povzročajo rast in razvoj otrok in se nahajajo tudi v maternem mleku.

70 kvintalov koroze na ha.

Kmetijski urad v Pistoji je pridelal na svojem zemljišču po 69,28 kvintalov koruznega zrnja na hektar, torej skoraj 70 kvintalov. Pri nas pridelava redko kmetovalec več ko 35 kvintalov, v okolici Pistoje pa 30. Kako so dosegli tako visok pridelek? Poročilo pravi:

Pri pomladanskem oranju smo porabili zelo mnogo hlevskega gnojja. Pred setvijo smo raztrosili na vsak hektar še 12 kvintalov superfosfata in 2½ kvintala amonijevega nitrata. Koruzo smo pleli štirikrat in vsakokrat raztrosili še po 1 kvintal apnenega nitrata. — Na vsak kvadratni meter smo pustili 5—6 rastlin, ki so rastle v vrstah. Razdalja med vrstami je bila dvojna, in sicer 60 cm v paru vrst in 120 cm med pari.

Tako govori poročilo, iz katerega sledi, da je bilo gnojenje res izdatno in da so gnojila ter večkratno obdelovanje stala nad 1000 lir na hektar. Temu visokemu strošku pa stoji nasproti tudi visoki pridelek. Razlika med doseganim pridelkom in onim iz okoliških polj je bila nad 2500 lir, kar pomeni 1500 lir čistega dobička.

Posladkorjen mošt.

Ker ni bilo letos grozdje posebno sladko, so dobili le redki vinogradniki mošt z nad 18° sladkorja. Zato bi si radi mnogi pomagali s tem, da dodajo sladkor, kar pa je po zakonu prepovedano. Le če si hočeš pripraviti pijačo za domačo rabo, smeš dodati moštu sladkorja. V kemičnem laboratoriju se spozna, ali je bil dodan moštu sladkor ali ne. Kdor prodaja vino, kateremu je bil dodan sladkor, tega lahko občutno kaznujejo.

Senožet v jeseni.

Senožet je dala letos, kolikor je mogla, ni ti odpovedala pokorščine. Sedaj v jeseni skrbi pa ti za senožet, in sicer predvsem s tem, da odstraniš mah. Če nimaš travniške brane, pregrabi celo senožet z železnimi grabljami, mah pa zažgi.

Tudi gnojiti moraš senožet. Raztrosi na vsakih 100 m² po 6 do 8 kg Thomasovih žlindre in na kamnitih ter peskovitih tleh po 1½ do 2 kg kalijeve soli, in videl boš, kakšna trava požene drugo leto.

Hrana za trte.

Hrana za trte je gnojilo. Če hočeš od trte pridelka, daj ji jesti. K vsaki trti deni ene vile hlevskega gnoja, katerega podkoplji. Gnojiti moraš sedaj jeseni in od tega boš imel dvojno korist: 1. v zimskih mesecih bo hlevski gnoj razpadel in nudil hrane takoj, ko se trta spomladi prebudi. 2. Če bi v zimskih mesecih pritisnil hud mraz, bo gnoj čuval trto pred zmrznjenjem. Saj veš, kako je bilo predlansko zimo, ko je toliko trt pomrznilo.

Pridelek vina v Italiji.

Po zadnjih podatkih Osrednjega statističnega urada v Rimu je znašal v Italiji letošnji pridelek grozdja 60 milijonov 862.100 kvintalov ali 3 milijone 560.000 kvintalov manj kot lansko leto. Količina grozdja odgovarja približno 39 do 40 milijonom hektolitrov vina. List »L'Italia vinicola ed agraria« pravi, da je navedena številka najbrže previsoka in da se ni moglo pridelati več kot 35 milijonov hl, četudi je med 92 deželami Italije 8 takih, ki so pridelale znatno več kot lansko leto. — Letošnji pridelek ni bil torej tako pičel, kot so računali pred mesecem dni. Tedaj so predvidevali komaj 30 do 32 milijonov hl.

Nove postave.

O UŽITKU (USUFUKTU).

Pravica do užitka je tako navadna kakor lastninska ali služnostna. Zato je potrebno, da razložimo določbe italijanskega civilnega zakona o užitku.

Kaj je užitek?

Kdor ima pravico do užitka, lahko uživa tujo stvar, kakor če bi bil njen lastnik, toda ohraniti jo mora po snovi in obliki tako, kakor jo je dobil, in jo vrniti lastniku ob določenem času.

ZAHVALA.

Ob težki in nenadomestljivi izgubi našega 25 letnega nadvse ljubljenega sina
Ivana Guština,

se prisrčno zahvalujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so ob blizu in daleč prihiteli, da počastijo njegov spomin in nas tolažijo. Posebno zahvalo izrekamo preč. g. župniku Emilu Westerju, iskreno zahvalo cerkvenemu pevskeemu zboru za ginljivo petje, godbenemu društvu iz Velikega Repna za mrtvaške koračnice, vsem darovalcem cvetja in vencev, Godbenemu društvu iz Vrhovelj, vsem voznikom, kamnoseškemu društvu Guštin in dr. Stojkoviću in dr., vsem fantom in dekletom in vsem, ki so ga spremili k večnemu počitku. Vsem Bog tisočero povrni.

Vrhovlje-Repentabor, dne 18. oktobra 1930.

Zalujoča družina Guštin.

Kakor vidimo, ni užitek nič drugega kakor del lastninske pravice in je vprav tako združen s stvarjo, kakor lastninska pravica.

Bistvena za užitek je užitarjeva obveznost, ohraniti stvar, ki jo uživa, po snovi in obliki v takem stanju, kakor jo je dobil od lastnika. Kaj je snov, je razumljivo, težje je razumeti, kaj razume zakon pod obliko? Zato moramo to razložiti na primerih.

Recimo, da uživa Peter tujo hišo, ki je namenjena za stanovanje. Snov so tla, na katerih je zgrajena hiša, in gradivo, iz katerega je zgrajena hiša; oblika pa je namen, kateremu hiša služi. Ali vzemimo, da uživa Peter zemljišče, na katerem raste vinograd; pod obliko je v tem primeru treba razumeti vprav to, da mora dotično zemljišče služiti le za vinograd.

Če mora užitar ohraniti stvar nespremenjeno po snovi in obliki, ne sme v našem primeru spremeniti stanovanjske hiše recimo v tovarno ali pa vinograda v gozd ali v pašnik.

Na katerih stvareh**imaš lahko pravico do užitka?**

Pravico do užitka imaš lahko na premočninah in nepremičninah; predmet užitku so lahko tudi druge pravice, n. pr. terjatve.

Pravica do užitka je mogoča tudi na uporabljivih stvareh. Razume se, da ne more užitar ohraniti uporabljivih stvari po snovi in obliki, ker jih sploh ne more rabiti, če jih ne uporabi. Zato mora užitar ob določenem času plačati njihovo vrednost, če so bile uporabljive stvari cenjene, ko jih je dobil v užitek; če pa niso bile precenjene, ima užitar pravico do izbire, da povrne druge po količini in kakovosti enake stvari ali da plača mesto njih ceno, ki jo imajo uporabljene stvari ob času, ko je užitek prenehal.

Kako lahko pridobiš pravico do užitka?

Pravico do užitka lahko pridobiš po sami postavi ali pa po volji druge osebe. Po postavi ima n. pr. pravico do užitka oče, in sicer na premoženju otroka, ki živi pod njegovo oblastjo. Istotako ima žena pravico do užitka, ko deduje po svojem možu. Druga oseba nam lahko da pravico do užitka s pogodbo ali pa z oporoko, in sicer brezpogojno ali pogojno. Če je užitek pogojen, se pravica do užitka pri-

dobi le tedaj, če se je pogoj izpolnil in če je užitar izpolnitev pogoja doživel. Pravica do užitka je lahko vezana tudi na določen čas, in sicer v dvojnem pomenu; prvič tako, da se pravica do užitka lahko pridobi šele, ko je pretekla določena doba, in drugič, da preneha pravica do užitka, ko je določena doba pretekla. Užitek se komu lahko zapusti tudi na izbiro.

V oporoki zapustnik recimo lahko napiše takole: Svojemu sinu Andreju zapuščam užitek vinograda na Bregu ali pa 10.000 lir. Užitek začne v tem primeru tedaj, ko je Andrej izbral eno ali drugo.

Kaj pa se zgodi za slučaj, če je umrl Andrej, predno je izbral užitek vinograda ali 10.000 lir? Ali imajo tudi njegovi dediči pravico do te izbire?

Pravica do užitka ni dedna, ker je osebna in preneha z užitarjevo smrtjo. Toda ko je v oporoki zapisana izbera med užitkom, ki ni podedljiv in stvarjo, ki se lahko deduje, imajo dediči pravico do poslednje stvari. V našem primeru imajo torej Andrejevi dediči pravico do 10.000 lir.

Pravica do uživanja.

Rekli smo že zgoraj, da ima užitar predvsem pravico stvar uživati. Kdor pa hoče stvar uživati, jo mora posedovati. Zato je s pravico do uživanja združena v prvi vrsti pravica do posesti. Če nima užitar stvari v posesti in je ne more na prijateljski način dobiti, jo lahko zahteva s tožbo od vsake tretje osebe, ki jo poseduje, še toliko bolj seveda od lastnika, ki mu je odstopil užitek.

Zgodi se lahko, da je bila ena in ista stvar izročena v užitek več osebam. V tem primeru imamo opravka s skupno posestjo in vsak užitar lahko zahteva, da se posest razdeli, ker ni nihče prisiljen živeti v skupnosti. Če pritiče stvar le enemu lastniku, si užitarji lahko razdelijo posest brez sporazuma z lastnikom, ker je zanj vseeno, kako uživajo užitarji njegovo stvar. Če pa pritiče stvar nerazdeljivo več lastnikom, je potreben sporazum med vsemi lastniki in užitarji.

Celo v slučaju, da užitka ni mogoče razdeliti ali da je delitev iz gospodarskih razlogov nespametna, se ne da prisiliti užitarjev, da skupno uživajo. V tem primeru sme vsak izmed njih zahtevati, da se užitek proda na dražbi in vsak ima potem pravico do odgovarjajočega dela kupnine.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 720: Moj sorodnik je od leta 1926. pod varuštvo. Oskrbnica je njegova žena, ki mu pa ne da potrebne hrane, ne obleke in ne obutve. Kam naj se obrne, da bi jo prisilil k temu? — **Odgovor:** Vaš sorodnik naj poskusi najprej na miren način urediti zadevo s svojo ženo. Če ni druge pomoči, naj izroči zadevo sodniji. Če bi ne mogli urediti zadeve pri sodniji, naj pooblasti odvetnika, da jo uredi.

Vprašanje št. 721: Moj oče me ni nikoli nič podpiral; od mene zahteva, da ga popolnoma vzdržujem. Sedaj je šel v bolnišnico. Ali sem dolžan plačati zanj bolniške troške? Ali jih mora plačati moja mati ali brat? — **Odgovor:** Bolniške troške mora plačati najprej mati, če ima kaj premoženja. Če pa nima mati premoženja, morata plačati z bratom bolniške troške vsak na polovico; istotako morata z bratom skupno vzdrževati očeta, ako nima mati premoženja.

Vprašanje št. 722: Kupil sem od nekega kmeta eno parcelo v gmajni; napravila sva notarsko pogodbo za kupno ceno lir 400. Od tega zneska sem plačal tudi že pristojbino. Registrski urad pa zahteva še precej veliko doplačilo. Ali sme? — **Odgovor:** Registrski urad ima pravico zahtevati pristojbino od navadne, prometne vrednosti prodane stvari. Zanj ni merodajna cena, ki sta jo določila kupec in prodajalec v pogodbi. Najbolj pametno je, da poizkusite na miren način se dogovoriti z registrskim uradom o povišanju pristojbine.

Vprašanje št. 723: Ali je dolžna plačati davk šivilja, ki nima svoje delavnice in se ne preživlja samo s šivanjem? — **Odgovor:** Če dela šivilja pri drugi gospodinjici, ni dolžna plačati obrtnega davka. Če pa dela doma, ga mora plačati, čeprav ne živi samo od šivanja. Če res ne more plačati, naj poizkusi s prošnjo za oproščenje. Prošnjo je treba vložiti na »Ufficio Provinciale dell' Economia«. Če je mogoče, naj prošnjo priporoči županstvo.

Vprašanje št. 724: Nekemu podjetju sem dal v najem kos sveta za dobo 15 let. Podjetje je tam sezidalo parno žago, ki žaga za državo. Podjetje hoče vsekakor kupiti dotični prostor, čemur se pa jaz protivim. Lastnik podjetja pravi, da me bo prisilil k prodaji. Ali more to? — **Odgovor:** Podjetje samo Vas ne more prisiliti, da mu prodaste omenjeno zemljišče. Pač pa podjetje lahko doseže, da dovoli pristojno oblastvo razlastitev vašega zemljišča, če to zahteva javna korist. Zato bi bilo mogoče primerneje, da prostovoljno prodaste zemljišče.

Vprašanje št. 725: Ali ima vdova gozdarja, ki je bil vpokojen še pod Avstrijo, pravico do posmrtnih četrti (Sterbequartal)? Kam in kako je treba napraviti prošnjo, če ima to pravico? — **Odgovor:** Če je bil gozdar vpokojen pred vojno ali vsaj do l. 1922., dokler je veljala še avstrijska postava, ima vdova (ali otroci) pravico do posmrtnih četrti. Prošnjo za nadaljnje plačevanje pokojnine in posmrtnih četrti je treba vložiti na pristojno ministrstvo preko prefektore. Prošnjo mora biti napisana na kolkovanem papirju za 5 lir. Prošnji je treba priložiti tele dokumente: 1. mrtvaški list vpokojenca; 2. poročni list; 3. potrdilo županstva, podpričano od treh prič, da je vdova skupno živela z vpokojencem (certificato di convivenza); 4. potrdilo o vdovinem državljanstvu; 5. družinski list; 6. potrdila o bolniških troških in izdatkih za pogreb vpokojenca; 7. pokojninski odlok vpokojenčev.

Okrajna posojilnica v Komnu,
vpis. zadr. z neom. zavezo, vabi člane na

REDNI OBČNI ZBOR,

ki se bo vršil dne 31. oktobra 1930. ob 18. uri v uradnih prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo načelstva, 2. poročilo nadzorstva, 3. odobritev računov za l. 1929., 4. razdelitev čistega dobička, 5. volitev načelstva in nadzorstva, 6. slučajnosti. — Ako bi občni zbor ne bil sklepčen ob določeni uri, se bo vršil eno uro pozneje drugi občni zbor z istim dnevnim redom, ki bo v smislu § 39 zadr. pravil sklepal veljavno ob vsakem številu navzočih članov. Načelstvo.

„Družinska kuhinja!“

V treh tednih se je razprodalo te knjige nad **1200 izvodov.**

Znamenje, kako se je priljubila!

Obsega 500 kuhinjskih receptov za vsakdanjo in prazniško kuhinjo. — — Cena izvodu 5 lir.

»Družinska kuhinja« prodaja Katoliška knjigarna v Gorici, knjigarna Štoka v Trstu (Via Milano 37) in prodajalnica Fortunato v Trstu, (Via Rossini 26).

KVAS dobite pri tvrdki
v ulici N. Machiavelli št. 22
TRST, TELEFON
38-43.

KROJAČNICA

naslednikov **Pelegrina Levi-ja**

TRST — Corso Vitt. Eman. 31

Bogata izbira domačega in inozemskega blaga za moške in ženske. Velikanska zaloga nepremočljivih plaščev znamke **„PIRELLI“.**

Širite „NOVI LIST“.

Civilno inženirska pisarna
dr. ing. Gaberščik Oskar,
TOLMIN,

izvršuje vsa civilno inženirska dela in vsakovrstne projekte; napravi načrte in vse potrebno za priznanje vodnih pravic ter za žične vzpenjače; meri in parcelira zemljišča; izdeluje zemljiške skice za kupnoprodatne pogodbe; razne cenitve za privilegirana posojila itd.

Lepilni pasovi

FIX-FERTIG

so namazani s prvovrstnim lepilom znamke „Ichneumin.“ Te pasove in tudi samo lepivo prodaja tvrdka

„VINOAGRARIA,
v GORICI,
PIAZZA DELLA VITTORIA 4,
Naročite takoj!

**KRUŠNO IN
KORUZNO MOKO,**

otrobe, orehove in lanene tropine in klajno apno, dobite vedno pri,
J. MUNIHU,
Sv. Lucija ob Soči.

ZLATARNA. Zaročenci, botri in vsi meščanje kupujejo prstane, uhane, ure, verižice itd. le v dobro znanih trgovinah

F. BUDA,
Trst, Corso Garibaldi 35.
in via Roma 16.
NAKUPOVANJE IN IZMENE.
ZELO POŠTENE CENE.

Tvrdka Teod. Hribar - Gorica,

CORSO G. VERDI št. 32,

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Vprašanje št. 726: Ali se še lahko oddajo bankovci od »Banko di Napoli«? — *Odgovor:* Morate jih oddati do 31. dec. 1930., ker potem zapadejo. Sprejema jih Banca d'Italia.

Vprašanje št. 727: Napravil sem prošnjo na gozdno milico za sekanje drvi. Takoj sem plačal 5 lir, sedaj zahtevajo pa še 70 lir. Ali moram plačati? — *Odgovor:* Morate plačati, ker dotični denar krije potne stroške uradnika, ki Vam je zaznamoval drevesa za posekanje.

Vprašanje št. 728: Kdo so bili Iliri, kod so živeli in od kod so prišli? — *Odgovor:* O Ilirih vemo to, da so bili veja indogermanske narodne družine, kamor spadamo Slovani, pa tudi Romani (Italijani, Francozi itd.) in Germani (Nemci, Angleži, itd.) Njihov jezik še ni znan. Prebivali so v Istri, najbrže tudi na Krasu, na Kranjskem, po sedanjem Hrvaškem in v Bosni. Z razširjajočo se rimsko državo so prišli Iliri v stik okoli l. 230. pred Kristusom in l. 36. pred Kristusom so Rimljani podjarmili en del Ilirov. Rimljani so potem uredili provinco Ilyricum, h kateri je spadala tudi današnja Istra. V 7 stoletju po Kristusu so prišli v pokrajino Ilyricum Slovenci in Hrvati in od takrat se ni več slišalo ne o Ilirih ne o ilirski provinci, dokler ni Napoleon l. 1809. ustvaril Ilirije, ki je bila l. 1814. zopet priključena Avstriji. Avstrija je l. 1849. razdelila ozemlje na kronovine Koroško, Kranjsko, Goriško-Gradiščansko, Istro in Trst.

Vprašanje št. 729: Ali so Istrani poseben slovenski narod ali se prištevajo k Hrvatom? — *Odgovor:* Istrani so ljudje, ki bivajo na polotoku Istri. Vse Istrane lahko delite v tri skupine, in sicer v Italijane, Hrvate in Slovence. Italijani spadajo k Romanom, Hrvati in Slovenci pa k Slovanom.

Vprašanje št. 730: Nisem vojni invalid, pač pa civilni, ker sem se ponesrečil pred osmimi leti pri nekem veleposestniku. Zavarovalnica proti nezgodam na delu mi izplačuje 136 lir na mesec. S to pokojnino ne morem živeti, marveč le životarim. Zato bi rad vedel, če imajo tudi civilni invalidi pravico do službe poštnega sela, o čemer ste pisali v »Novem listu«? — *Odgovor:* Pravico do omenjene službe imajo le vojni invalidi. Civilni invalid pa lahko vseeno vložil prošnjo za sprejem v službo; če ne bo zadosti vojnih invalidov, ki so napravili tozadevne prošnje, bo poštno ravnateljstvo mogoče vpoštevalo tudi prošnje civilnih invalidov. Prošnjo za navedena službena mesta je treba vložiti na tale naslov: Amministrazione delle Poste e dei Telegrafi — Direzione Udine.

Vprašanje št. 731: Nameravam preorati travnik in vsejati pšenico. Pravijo pa, da ni priporočljivo sejati pšenico na preorano ledino. Ali je to res? — *Odgovor:* Če preorjete ledino, bo ostalo še vedno mnogo trav živih in te bi bile škodljiv in neprijeten plevel med pšenico. Zato kaže sejati prvo leto na preorano ledino le tako rastlino, katero je treba pleti in okopavati. Najprikladnejša je korusa, kateri naj potem sledi pšenica. Preorano ledino je treba pognojiti predvsem s superfosfatom, in sicer raztrosimo po 5 kg superfosfata na vsaki 100 m².

Vprašanje št. 732: »Novi list« je pisal, da se dobi za 40 lanskih števil krasna knjiga. Kako naj Vam pošljem dotičnih 40 števil? — *Odgovor:* »Novi list« je pisal, da dobite krasno knjigo, če daste zvezati vse številke, ki so izšle lanske leto. Še lepšo knjigo bodo dale vse letošnje številke, zato jih hranite in jih konec leta dajte zvezati. Komur manjka kakšna številka, jo lahko naroči pri upravi, a poslati mora za vsako številko po eno znamko za 50 stotink.

ZDRAVNIK

dr. L. SIMONITI,
bivši asistent za notranje bolezni,
sprejema vsak dan v **Gorici,**
PIAZZA VITTORIA (na Travniku) št. 6/II.
(nasproti lekarne Cristofoletti.)
od 9. - 12. in 3. - 4.
Ob sredah po četrti uri na lastnem domu v
Biljani v Brdih

GROŽNJA

za vse otroke od 2 do 12 let
so gliste, ki so nevarne zajedavke čreves.

Ta bolezen se ozdravi popolnoma s čokoladnimi bonboni
ARRIBA PROTI GLISTAM
V zelenih zavitkih po L. 1.-
Prodaja se v vseh lekarnah.

ARRIBA

ČOKOLADNI BONBON PROTI GLISTAM

TOLMIN

Zdravnik - kirurg - zobni zdravnik
dr. P. Ugo Netzbandt,
Izvežban na klinikah na Dunaju in v Monakovem
(na Bavarskem)
sprejema
v Tolminu vsako soboto in nedeljo
(pri drju Bussiju),
v Gorici druge dneve v tednu (via Dante 10).

Marija Accerboni - Trst,

Via Genova 21. ————— in via Mazzini 41.

Najboljši madapolam	L 1-75,
Platno Madonna	80 cm „ 2-40,
Platno Lavoratore	120 cm „ 3-30,
Platno Lavoratore	150 cm „ 4-30,
Črn saten	120 cm „ 3-80,
Gladek saten	130 cm „ 5-90,
Črn tibet	120 cm „ 2-95,
Volna mušola	99 cm „ 8-90,

Nogavice, maje, naramnice, spodveze, robci
in odeje po najnižjih cenah v Trstu.

Zelo važno za skrbne gospodinje
in krčmarice!

Aluminijeva posoda na vago po
25 lir kg.

Zelo znižane cene. Po naravnost
smešnih cenah razprodajamo razno-
vrstno kuhinjsko posodo in druge
hišne potrebščine.

Trst, via Carducci 3
(nasproti bivši vojašnici.)

Največja urarska delavnica v Trstu.

ALOJZIJ POVH,

TRST — Piazza Garibaldi
št. 2, I. nadstropje.
Kupuje krone in zlato.

Odlikovani zobozdravniški ambulatorij

R. BREZIGAR

SPREJEMA

V GORICI

na Travniku št. 17/I (Piazza Vittoria)
poleg kinematografa.

V TRSTU, NOVA TRGOVINA ČEVLJEV

(25) „CONCORRENZA CALZATURE“ (25)

(TEKMA ČEVLJEV),

Nekaj primerov našega

PRVENSTVA V ZNIŽANJU:

- moški čevlji, zelo močni, šivani iz črne telečje kože lir 39.— par.
- moški čevlji, nizki, zelo močni, šivani, iz rumene telečje kože lir 49.— par,
- moški čevlji, težki, z lesenimi žeblički, iz črne kravje kože lir 44.— par,
- ženski čevlji, črni, zelo močni, šivani, z usnjato peto lir 32.— par,
- ženski čevlji, iz rumene telečje kože in svetlega ševro, z usnjato peto lir 45.— par,
- ženski čevlji v najmodernejših barvah in veliki izberi, z usnjatimi in lesenimi petami po lir 29.—, 33.—, 35.— par.

Bazven tega imamo v zalogi veliko izbere čevljev za otroke po cenah, ki pobijajo vsako konkurenco.

VIA RIBORGO 25,

podružnica Piazza Piccola 1 (za magistratom).

Valuta — tuji denar.

Dne 22. oktobra si dal ali dobil za:

1 dolar	19.08 lir
1 angl. funt	92.82 lir
100 dinarjev	33.88 lir
100 šilingov (avstr.)	269.60 lir
100 čeških kron	56.68 lir
100 nemških mark	455.20 lir
100 švic. frankov	370.75 lir
100 franc. frankov	74.96 lir
100 belga	266.35 lir
Beneške obveznice	76.75 lir
»Consolidato«	81.05 lir

Loterijske številke

dne 18. oktobra 1930.

Bari	31	52	74	15	78
Florenca	61	64	11	47	74
Milan	36	60	56	76	85
Neapolj	50	41	36	74	12
Palermo	58	5	76	77	36
Rim	7	48	83	58	76
Turin	48	86	40	67	51
Benetke	75	55	76	7	61

Semnji v prihodnjem tednu.

Nedelja, 26. okt.: Livade.

Ponedeljek, 27. okt.: Divača, Prem, Nabrežina, Gradišče ob Soči, Naborjet.

Torek, 28. okt.: Osuje, Tinjan pri Pazinu.

Četrtek, 30. okt.: Gorica, Višnjan.

Sobota, 1. nov.: Postojna, Karojba.

TOLMIN.

Preizkušeni

zobni zdravnik

ROBERT BERKASPREJEMA
kot doslej

vsake nedelje pri

drju Serjunu v Tolminu,

ostale dni pa

v GORICI, Corso Verdi 36.

ZDRAVNIK

dr. Gresic Adalberto,

mladi

(starejši sin),

sprejema vedno v svojem

ambulatoriju

v GORICI,

na Travniku (Piazza Vittoria) št. 14/1,
nad lekarno Cristofoletti.

Zobni zdravnik

dr. Robert Hlavaty

v TRSTU

SE JE PRESELIL

v ulico CARDUCCI 10/II.

Ob sredah in sobotah ordinira
v POSTOJNI

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stot., debele tiskana 1 liro, najmanj 5 lir. — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo.

Edini pooblaščenec za nabiranje oglasov za naš list v tržaški občini, starih pokrajinah Italije in v Jugoslaviji je Pubblicità G. Cehovin, Trst, viale XX Settembre 65, tel. 83—34.

Čreva: če rabiš čreva za klobasice, salame itd., obrni se na »Industria budella«, Gorica, via del Macello šte. 46, kjer dobiš zajamčeno blago.**Vsakovrstni darovi za birno** po nizkih cenah. Kupujemo rabljeno zlato in srebro po najboljši ceni. »Moderna zlatarna«, Corso Verdi 13, Gorica, (nasproti novega zelenjadnega trga).**Neveste pozor!** 2 omari, 2 postelji, 2 nočni omarici, umivalnik z ogledalom in namorjem, vse iz trdega lesa, 2 žimnici iz 30 kg volne, 2 vzmeci, vse za lir 1890. Tapetnik, zaloga pohištva Jelerčič, Torrenova di Bisterza. Naročila se sprejmejo tudi pri družnici v Postojni, zraven cerkve.**Zdravilne posebnosti.** Lekarna G. Castellano, last F. Bolaffio, Trst, via Belli, vogal via dell' Istria 7, tel. 64—85.**Resno** dekle, lepe zunanosti, večje strežbe pri mizi in likanja iščem. — Musa, Casella Postale 136 — Como.**Ivan Kacin, tovarna orgel, Gorica,** Piazza Tommaseo 29. Najstarejša in najbolj zanesljiva tvrdka, kjer dobite harmonije že za 700.— lir, prvovrstne pianine za 3500.— lir, ventilatorje za orgle za 2500.— lir. — Zahtevajte cenik!**Sadjerejci!** Sadike breskev in sliv »burbank«, zajamčene prvovrstne imam na prodaj. — Franc Keber — Volčjadraga 316.**Kapljice Minerva** za želodec (česnikov izvleček in druge zdravilne rastline) so najboljšo sredstvo proti slabemu prebavljanju, napetosti, bolečinam in krču v želodcu. Služijo tudi pri zastaranem kašlju, težki sapi ali nadihu in poapnenju žil. — Cibejeva lekarna v Trstu, Piazza S. Francesco.**Pohištvo** nudi širom naše dežele znana industrija pohištva Štefan Gomišček, Solkan 280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

Radi konca sezone nudim velike popuste na dvokolesih (biciklih) znamke »Bianchi« — »Legnano« — »Wolsita« — Dürkopp itd. Lado Petrič — Trnovo pri Bistrici.

Posestvo: hiša, hlev, njive, travniki, senožeti, se proda po prav nizki ceni. Pojasnila dobite pri lastnici Katerini Črv, Ponikve 39, p. Slap ob Idriji.

Iščem družabnika z večjim kapitalom za veliko, krasno trgovino v velikem industrijskem kraju Slovenije. Eventuelno oddam trgovino tudi v najem za daljšo dobo radi rahlega zdravja. Pošljite ponudbe upravi »Novega lista« pod geslom »Velik promet«.

Kdor ima **brinje** na prodaj, naj se zgleda pri Valentinu Kropivniku, Ludmannsdorf, p. Feistritz in Rosenthal, Kärnten — Oesterreich.**Fotografični aparat** 10×15 »Doppel ano-stigmat« 1:6 v dobrem stanju prodam za 380 L. — Antond Kosmač, Monte Freddo 9 — Lediue, p. Idrija.**Pozor novoporočenci!** Na prodaj imam 2 spalni sobi iz topolovega lesa, s polnimi vrati; delo zajamčeno, cena po dogovoru. — Ivan Filipič, mizar — Dutovlje 69.**Dospela** so mi iz Holandije čebule hijacint, tulipanov in frezij: Just Ušaj — Gorica.**Idrija:** urar in zlatar F. Keber sprejema vsakovrstna popravila; razven tega ima bogato zalogo švicaskih ur pristne znamke »Omega«, »Langines«, »Zenith«, lepih poročnih prstanov in raznovrstnih daril, vse po močno znižanih cenah.**Kmečki voz** 2½ q prodam po nizki ceni. — Anton Širok, kovač, Ajševica pri Gorici.**Dobro poznana oseba,** ki je v četrtek, dne 16. t. m. v Gorici, v trgovini via Garibaldi 6. zamenjala svoj jerbas z mojim, je naprosčena, da ga vrne takoj v upravi »Novega lista«, kjer dobi svojega.**Trte cepljene** (bilfe) najboljših vrst in dveletne cepljene breskve prodam po prav nizki ceni. — J. Cotič, Sv. Križ pri Ajdovščini 136.**Naznanjam** občinstvu, da sem tudi letos pridelal več sto kilogramov finega spomladanskega medu, ki ga prodajam po prav nizki ceni. — Čebelar J. Stantič, Volčjadraga 360 (Gorica).**Prodajam hišo** na prometnem kraju, pripravno za vsako obrt. Ajdovščina šte. 27. — Joahim Samec.**Dvokolesa** ter posamezne dele, raznovrstno orodje ter najraznovrstnejše električne luči ter vse elektromehanične potrebščine po izrednih cenah. Sežana 30.**Sobarico** srednjih let, ki zna tudi šivati, iščem za »Restaurant«. — Naslov pove uprava.**Dražba** premičnin se bo vršila dne 24. oktobra ob 9. uri zjutraj v Tolminu, hišna št. 60. Prodajala se bo hišna oprava, med drugim tudi »Biljard« itd.**Krma po ceni:** ajdo za krmo prodaja tvrdka »Vinoagraria«, Gorica, Piazza della Vittoria 4 (Travnik).**Proda se** nova hiša v trgu Braslovče na Spodnjem Štajerskem, pripravna za rokodelsko ali drugo obrt, posebno pekovsko. Zraven hiše en oral orne zemlje. Cena 30.000 lir. Pojasnila daje Josip Hubner, Povir 28, p. Sežana.

ZAHVALA.

Ob smrti naše drage mame in soproge

FRANČIŠKE DEVETAKOVE

se najtopleje zahvalujemo g. zdravniku drju Bevigliju za požrtvovalnost pri zdravljenju, preč. g. duhovščini, sosedom, ki so nam na več načinov pomagali, in vsem, ki so spremili drago pokojnico k večnemu počitku.

Miren, 22. oktobra 1930.

Zalujoča družina Devetakova.